

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

I/2020
12. ročník

ZAMYŠLENÍ NAD LEGISLATIVNÍM VÝVOJEM V EXEKUCÍCH V ROCE 2020

JUDr. VLADIMÍR PLÁŠIL, LL.M.,
PREZIDENT EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

ČLÁNKY

Z HISTORIE

ZPRÁVY Z KOMORY

vydává Exekutorská komora
České republiky

EDITORIAL

Mimořádné a krizové situace v nás nacházejí novou sílu a odhodlání

JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.,
prezident
Exekutorské komory České republiky

Vážené kolegyně, vážení kolegové, milí čtenáři,

v současnosti všichni čelíme bezprecedentní situaci, způsobené pandemií COVID-19. Jménem Exekutorské komory ČR bych i touto formou rád vyjádřil hlubokou účast s těmi, kteří byli nejvážněji zasaženi touto krizí. Naše profesní komora, reflektující tuto mimořádnou situaci hned od počátku po přijetí mimořádných opatření exekutivními a zákonodárnými orgány České republiky, neprodleně přijala opatření k poskytnutí solidární pomoci. Pandemie postihla rodiny, komunity a podniky a způsobila nám všem hluboký otřes. Jako první krok uspořádala Komora mezi svými členy neveřejnou sbírku, která vynesla během dvou týdnů celkem 500 000 Kč. Tato finanční částka putuje na sbírku „Domovy seniorů volají SOS“, kterou na platformě „Znesnáze21“ zřídil Nadační fond pomoci Karla Janečka.

Současně prezidium Exekutorské komory ČR doporučilo všem soudním exekutorům celkem 6 rychlých opatření, jak ulevit lidem postiženým epidemií. Jednalo se o doporučení dočasného omezení vyklizení prostor k bydlení, dočasného omezení provádění soupisů a dražeb movitých věcí, jakož i o prezentaci celkem tří podnětů pro zákonodárny sbory – Poslaneckou sněmovnu a Senát Parlamentu České republiky a i vrcholnému exekutivnímu orgánu – vládě České republiky, doporučujících snížení sazby daně z přidané hodnoty v exekučním řízení, nevymáhání příslušenství a smluvní pokuty přirostlé v určitém období (3 měsíce) v exekučním řízení (s výjimkou výživného) a v krizovém období započítávání vymožených plnění přednostně na jistinu.

Dále prezidium EK ČR doporučilo, aby soudní exekutoři maximálně vstřícně posuzovali případně podané návrhy na odklad exekucí. Je tedy nepochybné, že naše profesní komora od samého počátku pandemické situace výrazně preferovala zájmy dlužníků jako formu solidární pomoci v mezích zákonné úpravy, legitimního očekávání a ústavních principů, konkretizovaných v Listině základních práv a svobod. Současně však musela Komora neprodleně reagovat na zbrklou zákonodárnou iniciativu vlády České republiky a zejména Ministerstva spravedlnosti, stejně jako na podněty dalších politických subjektů a některých samozvaných „odborníků na exekuční právo“.

Byla svedena doslova bitva o to, aby soudní exekutoři nebyli v nejbližších měsících v první linii těch, na které krize dopadne bezprostředně a fatálně.

Ačkoliv Komora byla na potenciální legislativní ohrožení připravena, mimo jiné i tím, že důsledně realizovala vlastní regulační opatření, původní vládní návrh „O opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a exekučního řádu ze dne 31. 3. 2020“ byl pro nás zcela likvidační. Tento návrh zákona mimo jiné obsahoval povinnost ukončení marných exekucí bez jakékoliv náhrady či kompenzace a bez zjednodušení všech procesních úkonů s tím spojených.

Díky předcházející seberegulační aktivitě a nesmírnému úsilí se však podařilo ta nejhorší ohrožení odvrátit. Podařilo se odvrátit i nebezpečí, které vzniklo v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, spočívající ve formulaci návrhu na moratorium na nově nařizované exekuce, a to nejméně do 30. 6. 2020. Na aktivních protipatřeních se podílelo jak prezídium EK ČR, tak dále Právní a legislativní komise, právní útvar sekretariátu EK ČR a řada našich kolegů, přímo neangažovaných ve funkcích naší profesní samosprávy. Věřím, že taktický výsledek této jednotlivé, ale vysoce důležité bitvy byl dosažen i na základě faktu, že naše profesní komora je dnes důvěryhodným partnerem jak zákonodárců, tak i orgánů exekutivy.

V důsledku těchto všech výše uvedených okolností Poslanecká sněmovna i Senát Parlamentu České republiky schválily kompromisní znění „Lex covid“ s tím, že jeho dopady, byť budou v důsledku krizové situace bolet každého z nás, jsou časově omezené. Z tohoto důvodu semkněme řady do jednotného šiku před bitvou o budoucí podobu vymáhání pohledávek soudními exekutory. Kultivujme naše zákonodárné návrhy, věcně je vysvětlujme klíčovými subjekty v Parlamentu ČR a své záměry prezentujme i v médiích. Protože další, několik let tam a zpět posouvaná novelizace občanského soudního řádu i exekučního řádu již nebude projednávána ve zrychleném krizovém režimu, můžeme s plnou sebedůvěrou ve prospěch našich cílů uplatnit spojené síly a odhodlání, prověřené našimi reakcemi v období mimořádných opatření souvisejících s pandemií koronaviru.

OBSAH

ČLÁNKY

- 7 Zamyšlení nad legislativním vývojem v exekucích v roce 2020
JUDr. Vladimír Plášil, LL.M., prezident Exekutorské komory ČR

- 10 Vybrané aspekty DPH při exekuci
Ing. Jan Kotala, Ing. Jan Tecl

- 15 Aspekty aplikace novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájení
před její účinností
Mgr. Jan Kučera

JUDIKATURA

- 20 Z judikatury Ústavního soudu
rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková

- 25 Judikatura v exekučních věcech
rubriku připravil Mgr. David Hozman

Z HISTORIE

- 34 Stalo se ...
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík

ZPRÁVY Z KOMORY

- 36 Stanoviska
Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR

- 40 Z jednání prezidia EK ČR
Mgr. Petr Prokop Ustohal

- 44 Exekutorská komora ČR podpořila sbírku Domovy seniorů volají SOS
částkou 500 000 Kč

- 45 Profesní profily nových soudních exekutorů

ABSTRAKTY

Ing. Jan Kotala, Ing. Jan Tecl

Vybrané aspekty DPH při exekuci

Článek si neklade za cíl objasnit veškeré kritické aspekty DPH při exekucích, jeho cílem je spíše ukázat vybraná palčivá témata a diskutovat jejich řešení i s ohledem na vývoj daňové legislativy. V článku budou podrobněji rozebrány otázky týkající se aspektů DPH – kdy odvádět, kolik odvádět a komu vystavit doklad.

Mgr. Jan Kučera

Aspekty aplikace novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájené před její účinností

Novela č. 291/2017 Sb. přinesla do úpravy výkonu rozhodnutí (exekuce) prodejem nemovitých věcí několik problematických ustanovení, o jejichž výkladu a správné aplikaci lze diskutovat i v současnosti, téměř dva roky od účinnosti této novely. Autor v práci krátce rozebírá základní a obecné principy přechodných ustanovení. Primárním cílem práce je tak pokus o nastínění aplikačních problémů novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájená před její účinností. Pozornost je věnována postavení zástavního věřitele a jeho legitimního očekávání na možné uspokojení. V závěru práce nastiňuje autor teoretické úvahy o „absurdní“ aplikaci přechodných ustanovení, která by měla vliv na náklady exekuce.

ZAMYŠLENÍ NAD LEGISLATIVNÍM VÝVOJEM V EXEKUCÍCH V ROCE 2020

JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.
prezident
Exekutorské komory České republiky

Nikomu z odborné ani laické veřejnosti nepochybně neuniklo, že vládní návrh novely exekučního řádu a občanského soudního řádu prošel Poslaneckou sněmovnou parlamentu České republiky v 1. čtení. Tento zákonodárský orgán zároveň dal šanci také dalšímu návrhu, tentokrát poslaneckému, na zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů, a to v prodloužené 80denní lhůtě, kdy byly postoupeny k projednání Výboru pro sociální politiku a Ústavně právnímu výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Projednávání sněmovního tisku 545 dne 13. 1. 2020 přerušil Výbor pro sociální politiku a Ústavně právní výbor postoupil věc k projednání svému poradnímu orgánu, Podvýboru pro problematiku exekucí, insolvencí a oddlužení.

Zamýšlená novelizace, ať již bude schválena v jakékoliv formě, si klade prioritně za cíl odstranit zcela neomezenou volbu soudního exekutora věřitelem. Podle zastánců uvedené legislativní úpravy „... je nepochybné, že přínosy plošné svobodné volby soudního exekutora se v důsledku společenských i legislativních změn postupně vyčerpaly“.

Bohužel, vládní návrh neodstraňuje, a to ani částečně, prvek svobodné volby, ale nepochopitelným způsobem ponechává svobodnou volbu exekutora výhradně pro prvního věřitele, který svojí volbou určí nejen soudního exekutora, který povede exekuční řízení v jeho prospěch, ale určí tím i exekutora, který povede všechna následná exekuční řízení vedená ve prospěch všech ostatních věřitelů proti témuž dlužníkovi. V případě přijetí tohoto řešení, tzv. princip „Sněhulák“, dojde paradoxně k ještě vyšší tržní koncentraci, čímž se prohloubí nevýhody existujícího i uvažovaného tržního prostředí. Exekuční řízení se tak dlužníkům prodrazí (náklady věřitele spojené s tzv. hledáním příslušného exekutora, geografická vzdálenost exekutora, byrokratizace řízení) a s ní související zahlcenost exekučních soudů, spojená s dalšími výdaji ze státního rozpočtu.

Současně se v případě přijetí „Sněhuláka“ pozice věřitelů výrazně zhorší, protože budou nuceni respektovat volbu provedenou tzv. prvním věřitelem, který může být například jejich ekonomickým, respektive právním konkurentem, a to i v případech, když mají zajištěnou či jinak privilegovanou pohledávku, nedostatek informací od příslušného exekutora, protože ten bude přednostně věnovat pozornost předchozí exekuci s tím, že do jejího úplného vymození budou v pořadí následující věřitelé nuceni čekat, než dojde na vymáhání jejich pohledávky, a to opět podle pořadí nápadu k jedinému exekutorovi.

Soudní exekutoři jmenovaní do úřadu v posledních letech a exekutoři s malým nápadem věcí tak nebudou schopni ekonomicky udržet provozování svých úřadů.

Na druhou stranu soudní exekutoři s velkým nápadem věcí tak budou mít ještě větší nápad. Avšak i oni se dostanou do značných problémů v důsledku zcela zbytečného administrování a součinnosti s věřiteli, kteří budou u nich na druhém a dalším místě v pořadí. Bude-li na prvním místě vymáhána například pohledávka jistiny ve výši 1 000 000 Kč, lze jen těžko odhadnout, za kolik roků se dočkají uspokojení svých pohledávek věřitelé na druhém a dalším místě v pořadí?!

Je třeba opakovaně počítat s tím, že exekuční soudy budou zatíženy dodatečnou rozsáhlou agendou a Ministerstvo spravedlnosti bude muset vydat značné finanční prostředky na úpravu informačních systémů.

I neodborník na první pohled pochopí, že novela exekučního řádu představovaná systémem „Sněhulák“ nikomu nepomůže, ale významně uškodí jak dlužníkům, tak i věřitelům.

Jak tedy reagovat? Domnívám se, že jediným racionálním řešením je přijetí takové úpravy místní příslušnosti soudních exekutorů, která (ať již v jakékoliv formě či rozsahu) nahradí zcela předložený návrh nepochopitelného a světově unikátního systému „Sněhulák“. Pokud v České republice v rámci soudního vymáhání pohledávek existuje duální systém, tedy jak prostřednictvím soudů, tak prostřednictvím soudních exekutorů (autor zde nezohledňuje další exekuce, prováděné podle daňového a správního řádu správcem daně, Celní správou a orgány státní správy a územní samosprávy), došlo by v případě přijetí systému „Sněhulák“ ke zvýhodnění těch věřitelů, kteří si své pořadí budou raději zajišťovat v rámci výkonu rozhodnutí příslušným soudem podle ustanovení o. s. ř., neboť soudy by na rozdíl od soudních exekutorů žádné další exekuce do 1. řízení neabsorbovaly. Asi si těžko dokážeme představit systém „jeden dlužník – jeden soud“. Naprosto stejně tomu je u exekucí podle daňového a správního řádu, které rovněž dokáží fungovat bez jakéhosi „Sněhuláka“.

Dalším vysoce nebezpečným jevem, připomínajícím znárodnění v přímém přenosu, je podpora poslanců – členů Podvýboru pro problematiku exekucí, insolvenčí a oddlužení, kteří na základě pozměnovacího návrhu poslance STAN Mgr. Farského navrhují odebrání Centrální evidence exekucí Exekutorské komoře ČR a přidělení této agendy Ministerstvu spravedlnosti, a to bez ohledu na nesouhlas tohoto orgánu s navrhovanou zákonnou úpravou.

Úvodem je třeba říci, že Centrální evidence exekucí vznikla v roce 2008 jako prostá evidence údajů, jejímž účelem bylo poskytnutí základních údajů třetím osobám, aby si mohly ověřit, zda se konkrétní fyzické či právnické osoby nenacházejí v exekuci.

Komora celou dobu svědomitě plní povinnosti, které jí klade exekuční řád a prováděcí vyhláška (evidence údajů), popřípadě předpisy na ochranu osobních údajů, popřípadě kybernetické bezpečnosti. Žádné porušení povinností jí nikdy nebylo kontrolními orgány vytýkáno.

Komora čelí poptávce zejména vlivových organizací (prověřitelské i prodlužnické) po agregovaných datech z CEE (geografické rozdělení, věkové rozdělení atp.), což jí však původní zákonná úprava neukládala.

Databáze nebyla a po technické stránce není na generování statistik technicky konstruována. Komora postupně upravuje databázi a celý systém (zpřesňuje metodiku, specifikuje podrobně datové sety, vytvořila zcela unikátní geolokační systém, který v ČR nemá obdoby, dobrovolně vylepšuje, aniž by stát, který by měl mít primární zájem na statistikách, přispěl byť jedinou korunou). Komora k tomu může využívat pouze výnosy z CEE, neboť funguje na neziskovém principu.

Komoře stát na zřízení Centrální evidence exekucí nikdy nepřispěl ani korunou, ačkoliv mu to zákon ukládal. Od roku 2001 do roku 2008 Komora s Ministerstvem spravedlnosti bezvýsledně jednala o poskytnutí garančního příspěvku. Teprve poté, když tehdejší ministr spravedlnosti Pospíšil začal vyhrožovat rozpuštěním Komory pro nezřízení Centrální evidence exekucí, která měla být tímto ministerstvem zřízena a předána Exekutorské komoře ČR, byli soudní exekutoři za obrovských nákladů nuceni Centrální evidenci exekucí zřídit ze svých finančních prostředků.

Její odebrání a předání státu by se tak rovnalo v podstatě znárodnění bez finanční náhrady.

Za svoji dobrovolnou snahu je Komora v pozměnovacím návrhu poslancem Mgr. Farským zcela nepochopitelně haněna. Komora nečeká, že ji někdo pochválí, zcela se ale ohrazuje proti nařčením, kterých se dopouští odůvodnění předloženého pozměnovacího návrhu.

I když citovaný pozměňovací návrh poslance Mgr. Farského byl doporučen Podvýborem pro problematiku exekucí, insolvenčí a oddlužení jako poradního orgánu Ústavně právního výboru k přijetí, věřím, že se najde dost odborníků, kteří za použití selského rozumu naleznou odvahu říci, že tudy cesta opravdu nevede.

S ohledem na výše uvedené je podle mého názoru problém „Sněhulák“ i problém Centrální evidence exekucí v legislativním procesu, probíhajícím v Poslanecké sněmovně

Parlamentu ČR, otázkou nejenom předběžnou, ale i zásadní. Bez jejich rozumného vyřešení totiž ztrácejí další dobře míněné legislativní záměry svůj původní smysl. Věřím, že zákonodárny sbor se tak bude řídit nejenom principy zdravého rozumu, ale bude i vycházet ze skutečnosti, že Česká republika je demokratickým a právním státem.

VYBRANÉ ASPEKTY DPH PŘI EXEKUCI

Ing. Jan Kotala

daňový poradce

Ing. Jan Tecl

daňový poradce

Kdy je třeba odvádět DPH z odměny exekutora

Nikdo obecně nechce odvádět daň dříve, než musí a v případě DPH se nikomu nelíbí, že musí odvádět DPH státu ještě před tím, než tuto částku DPH dostane uhrazenou od odběratele v celkové úplatě za zboží nebo službu. Ne-příjemná situace je však u exekutorů, kteří musí odvést DPH mnohem dříve (a to i o několik let), než obdrží odměnu exekutora na svůj bankovní účet. Tato povinnost (nejen pro exekutory) je ustanovena v § 21 odst. 8 písm. c) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále jen „ZDPH“ nebo „zákon o DPH“).

Proč je však toto ustanovení tak důležité? Zákon o DPH v § 20a dává povinnost přiznat daň a zaplatit ji ke dni uskutečnění zdanitelného plnění. Je-li však před tímto okamžikem přijata úplata (a je dostatečně určité plnění, za které je tato úplata placena), tak vzniká povinnost přiznat daň už ke dni přijetí úplaty. Jelikož je minimální šance dostat za exekuci zaplacené ještě předtím, než je vykonána, tak v článku analyzujeme skutečnost, kdy nastává uskutečnění zdanitelného plnění (skutečnost, že exekutor obdrží na zvláštní účet úschovy prostředky, tak ty nejsou jeho a nemůže s nimi nakládat a nejedná se tedy o úplatu za poskytnutou službu, viz níže). Zároveň je třeba dodat, že poskytnutí služby je považováno za uskutečněné a povinnost přiznat a odvést DPH vzniká nejen poskytnutím služby, ale také vystavením daňového dokladu.

Protože § 21 zákona o DPH definuje vznik tzv. zdanitelného plnění, tj. moment, ke kterému vzniká povinnost přiznat DPH, předmětem tohoto článku je analýza změn v tomto paragrafu a její vliv na povinnosti exekutorů přiznat a odvést DPH v posledních 3 letech¹. Níže uvádíme legislativní vývoj tohoto ustanovení.

Obecným pravidlem je, že služba je uskutečněna buď jejím poskytnutím, nebo vystavením dokladu, a to tím

¹ Tříletá lhůta byla vybrána z důvodu existence prekluzivní lhůty, která je dle § 148 odst. 1 daňového řádu tříletá (počítá běžet dnem, v němž uplynula lhůta pro podání řádného daňového tvrzení, nebo v němž se stala daň splatnou, aniž by zde byla současně povinnost podat řádné daňové tvrzení).

dnem, který nastane dříve. To, kdy je poskytnuta služba soudním exekutorem, bylo mimo jiné řešeno i na Koordinačním výboru Komory daňových poradců ČR a Generálního finančního ředitelství (sloužícího pro diskusi nad nejasnými body daňových zákonů a výklad obecných daňových otázek) v roce 2016 v příspěvku 478/14.09.16 – Okamžik povinnosti přiznat DPH soudním exekutorem z nákladů exekuce, který však reflektoval zákonnou úpravu roku 2016, kdy ještě neplatilo současné znění § 21 odst. 8 ZDPH (viz níže). Závěry jsou mimo jiné následující:

- Vydání Příkazu ani nabytí právní moci Příkazu není bez dalšího poskytnutím služby ve smyslu § 21 odst. 4 písm. a) ZDPH.
- Dnem poskytnutí exekutorské služby je den ukončení exekuce, protože tehdy dochází k ukončení poskytované služby.
- Právní mocí Příkazu vydaného ve zvláštních případech (§ 46 odst. 6 zákona č. 120/2001Sb., exekuční řád (dále jen „ER“ či § 6 vyhlášky 418/2001 Sb.) dochází k poskytnutí služby za předpokladu, že zároveň dochází k ukončení exekuce.

Z výše uvedených závěrů a z celého koordinačního výboru vyplývá, že služba je poskytována kontinuálně po celou dobu vymáhání a ukončení jejího poskytování je den ukončení exekuce. Služba tedy může být poskytována po dobu delší než 12 měsíců.

Do konce června 2017 nebylo v ZDPH jakkoli upraveno uskutečnění zdanitelného plnění u služeb, které trvají více než 12 kalendářních měsíců (výjimkou bylo pouze obdobné pravidlo pro uskutečnění nájmu nemovitých věcí osvobozeného od daně). Do té doby platilo obecné pravidlo, že zdanitelné plnění bylo považováno za uskutečněné dnem ukončení celého procesu exekutora, protože toto nemohlo být podřízeno pod pravidlo dílčího ani opakovaného plnění (pro tyto typy plnění platila specifická ustanovení zákona o DPH).

Novelou zákona č. 170/2017 Sb. s platností od 16. 6. 2017 a účinností od 1. 7. 2017 bylo zavedeno nové znění § 21 odst. 8 ZDPH: „*Je-li poskytováno zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku po dobu delší než 12 měsíců, považuje se zdanitelné plnění za uskutečněné nejpozději posledním dnem každého kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém bylo poskytování tohoto plnění započato. Toto ustanovení se nepoužije v případech podle odstavce 4 písm. b).*“

Ustanovení odstavce 4 písmena b) (pro § 21) ZDPH odkazuje na dodávky plynu, elektřiny, tepla, chladu, vody a telekomunikačních služeb, proto tato výjimka není pro exekutory určena. Z toho vyplývá, že na exekutory se vztahuje povinnost přiznat a odvést daň z dosud neukončených procesů, které trvají více než 12 měsíců.

Důvodová zpráva není o moc sdílnější a obsahuje toto: „*Pro změnu dne uskutečnění zdanitelného plnění v případě poskytování zdanitelného plnění po určitou dobu je využit článek 64 odst. 2 pododstavec 3 směrnice o dani z přidané hodnoty, podle kterého členské státy mohou stanovit, že v některých případech se dodávání zboží a poskytování služeb, která probíhají po určitou dobu, považují za uskutečněná alespoň jednou ročně. Ustanovení se nebude vztahovat na dodání tepla, chladu, elektřiny, plynu, vody, odstranění odpadních vod a telekomunikační služby, při přepravě a distribuci plynu nebo při přenosu a distribuci elektřiny podle § 21 odst. 4 písm. b) zákona o dani z přidané hodnoty. Zároveň se zrušuje definice, co se rozumí opakovaným plněním. Nově se jedná o jakékoliv dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem plnění v tuzemsku.*“

S účinností od 1. 1. 2019 bylo ustanovení § 21 odst. 8 ZDPH znovu novelizováno, tentokrát zákonem č. 283/2018 Sb., přičemž byly rozšířeny případy, kdy se toto ustanovení nepoužije o „*a jde-li o službu, která je poskytována na základě zákona nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci třetí osobě, pokud úplatu za poskytnutí této služby hradí stát*“.

Důvodová zpráva k zákonu č. 283/2018 Sb. je již více detailní a sdílnější, přičemž legislativci sami uvádějí, že toto ustanovení dopadalo i na případy, na které to původně dopadat nemělo. Důvodová zpráva mimo jiné říká následující: „*Toto ustanovení nedůvodně dopadá na poskytování služeb, k nimž jsou daňoví poplatníci zavázáni na základě rozhodnutí státu (soudu nebo jiného orgánu veřejné moci), v situaci, kdy jim je odměna za službu přiznávána následně i vyplácena až po ukončení poskytování této služby, zejména jde o soudem ustanovené advokáty v trestních, civilních i správních věcech, daňové poradce – jsou-li ustanoveni k poskytnutí služby, nově pak dopadá na celý systém bezplatné právní pomoci, který má začít fungovat od 1. července 2018. Tato odměna je vždy hrazena až po ukončení zastupování, dříve ji ani poskytovatel služby vyúčtovat nemůže. Přesto by v takové situaci musel daň z přidané hodnoty za dosud poskytnuté plnění vykázat a odvést, aniž by již měl nárok na její úhradu ze strany státu. Tato situace se jeví jako neúnosná zejména v případě dlouhotrvajících náročných trestních obhajob, kdy ustanovenému obhájci je odměna hrazena až s několikaletým zpožděním a poskytovatel služby v řadě případů dopředu neví, které části služby mu budou přiznány a které případně nikoliv, tedy v průběhu poskytování služby je její cena známa pouze velmi orientačně. Zmíněné ustanovení nepochybně poskytuje ochranu před eventuálními daňovými úniky spočívajícími v tom, že služba není formálně ukončena, a proto není odváděna DPH, o takovou situaci v popisovaném případě však nejde.*“

Zákon tedy myslí na advokáty a daňové poradce ex offo, ale exekutoři v tomto ustanovení a důvodové zprávě nejsou řešeni, i když naplňují popis a důvody pro vynětí advokátů uvedených v důvodové zprávě.

Aktuálně poslední novela č. 80/2019 Sb. účinná od 1. 4. 2019 upravila ustanovení § 21 odst. 8, respektive zde byly doplněny okamžiky, kdy se dané ustanovení nepoužije. Do písmene c) byl doplněn tento dovětek „nebo jde-li o službu spočívající ve výkonu funkce insolvenčního správce podle ustanovení zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů“. Zákon tak vzal v potaz insolvenční správce, kteří tak za svoji činnost dostanou odměnu až po ukončení insolvence, ale exekutory stále zákon neřeší.

Důvodová zpráva k zákonu hovoří toto: „Pro uplatnění fikce pro uskutečnění zdanitelného plnění nejpozději posledním dnem každého kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém bylo poskytování tohoto plnění započato, je nově doplněna podmínka, že během tohoto 12měsíčního období nedojde k přijetí úplaty, ze které by plátcí vznikla povinnost přiznat daň. Z důvodu délky řízení v trestních, civilních i správních věcech, kdy je například odměna advokáta hrazena státem až po ukončení zastupování, je navíc z odstavce 8 vyloučeno plnění advokáta, který byl ustanoven nebo určen k poskytnutí právní služby podle zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, nebo zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Obdobně se postupuje například i při ustanovení zástupce podle § 26 odst. 2 Daňového řádu.“

Pro větší přehlednost ještě uvádíme aktuální znění tohoto ustanovení:

„Je-li poskytováno zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku po dobu delší než 12 měsíců, považuje se zdanitelné plnění za uskutečněné nejpozději posledním dnem každého kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, ve kterém bylo poskytování tohoto plnění započato; to neplatí:

- pro kalendářní rok, v němž došlo k přijetí úplaty, ze které plátcí vznikla povinnost přiznat daň,
- v případech podle odstavce 4 písm. b), nebo
- v případě služby, která je poskytována na základě zákona nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci třetí osobě, pokud úplatu za poskytnutí této služby hradí stát nebo jde-li o službu spočívající ve výkonu funkce insolvenčního správce podle ustanovení zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů.“

Ustanovení § 21 odst. 8 ZDPH tak v současné době nemyslí na činnost exekutorů, a to i přesto, že mohou být v podobném postavení jako advokáti ex offio nebo insolvenční správci. I přesto máme za to, že výše citovaný koordinační výbor je platný i nadále, protože i přes změnu zákona řeší situaci, která v zákoně stále není explicitně upravena. A pouze v teoretické rovině z aktuálního stavu legislativy vyplývá, že zdanitelné plnění, a tím

i povinnost přiznat DPH u služby exekutora, pokud služba trvá déle než 12 měsíců, je uskutečněno nejpozději posledním dnem kalendářního roku následujícího po kalendářním roce, v němž byla exekuce zahájena.

Základ daně z přidané hodnoty u služby exekutora

Z předchozího může v teoretické rovině vyplývat, že je třeba odvést DPH i v průběhu exekuce, pokud trvá déle než do konce roku následujícího po roce, kdy byla zahájena. Z toho důvodu je tedy nutné, aby plátcé znal sazbu a základ daně, případně plátcí stačí znát celkovou obdrženou částku a sazbu DPH. Sazba DPH je v tomto případě jasná, jedná se o základní sazbu ve výši 21 %. Otázkou je tedy výše základu daně a související částka DPH.

Zná však exekutor základ daně? Exekuce mohou skončit s několika závěry, co se týká vymožení prostředků – buď je exekutor úspěšný a je vymožena celá vymáhaná částka, případně může nastat (pravděpodobně častější) opačná situace, kdy není vymoženo po povinném nic, nebo jako další varianta je situace, kdy je vymáhání úspěšné pouze částečně.

V případě situace, kdy je exekutor neúspěšný a není vymožena žádná částka, lze polemizovat, že tato situace není předmětem DPH, protože dle § 2 odst. 1 ZDPH je předmětem DPH mimo jiné: „b) poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani, která jedná jako taková, s místem plnění v tuzemsku“. Dle našeho názoru by se však i zde dalo polemizovat, zda skutečně nebyla žádná služba poskytnuta.

S touto argumentací je ale třeba zacházet opatrně, protože DPH a její princip neutrality na vstupu i výstupu by mohl dopadnout nejen na DPH na výstupu, tj. na služby exekutora, ale také na DPH na vstupu, tj. na služby a zboží, které exekutor ke své činnosti pořizuje. Přílehlavá k námi řešené otázce by mohla být judikatura ESD (viz například C-110/94 INZO), podle které má plátcé daně nárok na odpočet DPH i v případě přípravných prací, nebo pokud se nerozhodne následně daný projekt realizovat. Pokud by za přípravné práce mohla být považována činnost exekutora, který zjišťuje majetek dlužníka a exekuci vede, byť neúspěšně, pak bychom měli vyhráno a nárok na odpočet DPH u služeb a zboží pořizovaných exekutory by zůstal zachován i v případě, že by se vztahoval k neúspěšným exekucím.

Nyní bude provedena analýza situace, kdy je exekutor úspěšný a pohledávka je plně nebo částečně vymožena. Odměna exekutora za exekuce je určena jako procento z výtěžku exekuce, přičemž je zde fixní minimum, které určuje minimální odměnu.

Jak bylo uvedeno výše, obdržení odměny je jedním z okamžiků, kdy je třeba přiznat daň. Dle zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, (dále jen „exekuční řád“ nebo „EŘ“) si lze převádět peníze z inkasního účtu až po vydání pravomocného rozhodnutí určujícího náklady exekuce, nebo je na tomto účtu výtěžek z příslušné exekuce alespoň ve výši jejích nákladů. Zároveň samotné připsání finančních prostředků na zvláštní inkasní účet nelze považovat za přijetí úplaty dle § 21 odst. 3 ZDPH. Jelikož dle § 46 odst. 5 EŘ musí každý exekutor mít zřízený zvláštní účet úschov na vymožené peníze pro oprávněné, které je povinen držet odděleně od svých prostředků a zároveň s nimi nemůže nijak nakládat, nelze je tedy považovat za přijetí úplaty. Toto potvrzuje i výše uvedený Koordinační výbor 478/14.09.16 – Okamžik povinnosti přiznat DPH soudním exekutorem z nákladů exekuce, kdy dalšími ze závěrů jsou následující:

- Připsání finančních prostředků na zvláštní inkasní účet, který je oddělený od vlastního majetku exekutora, nelze považovat za přijetí úplaty ve smyslu § 21 odst. 1 ZDPH.
- K přijetí platby exekutorem ve smyslu § 21 odst. 1 ZDPH dojde až převodem finančních prostředků z inkasního účtu na vlastní účet exekutora v souladu s pravomocným příkazem, usnesením o zastavení exekuce či jiným rozhodnutím, ve kterém jsou v souladu se zákonem vyčísleny náklady exekuce.
- V případě takového přijetí platby vystaví exekutor oprávněnému daňový doklad.

Pokud akceptujeme všechny závěry Koordinačního výboru, tak exekutor je povinen přiznat a odvést DPH v situaci, kdy:

- 1) dojde k převodu odměny exekutora z inkasního účtu na vlastní účet exekutora, nebo
- 2) je exekuce ukončena, a to ten den, který nastane dříve. V praxi bude docházet k situacím, kdy dojde k ukončení exekuce, ale odměna exekutora ještě nebude převedena ze zvláštního účtu na vlastní účet exekutora.

Pokud se jedná o neúspěšnou exekuci (tzn., nic není vymoženo), tak exekutor v tomto případě neodvádí žádné DPH, protože nedošlo k obdržení úplaty (je diskutabilní, zdali již začala být služba poskytována nebo nikoli).

Aktuální i minulé znění § 21 odst. 8 zákona je z pohledu exekutorů velmi neprakticky aplikovatelné, a proto jej překlenují závěry výše uvedeného Koordinačního výboru.

Kdo je odběratelem služby exekutora

V předchozích částech jsme již probrali, kdy a z čeho odvádět DPH, nyní je třeba vyřešit, komu je třeba vystavit daňový doklad, respektive kdo je příjemcem služby.

V daném případě se zde nabízejí dva možní příjemci služby:

- oprávněný (věřitel), na jehož návrh se zahajuje celé exekuční řízení, nebo
- povinný (dlužník), kterému se zajišťuje majetek a splácí se pohledávky jeho věřitelů.

Cílem exekučního řízení je nucený výkon pravomocného rozhodnutí ukládajícího povinnost. Dle podstaty věci i smluvního vztahu jde o vztah mezi exekutorem a oprávněným, protože exekutor provádí nucený výkon exekučních titulů (cílem této služby je především úhrada dlužné částky), na druhou stranu jde o nakládání s majetkem povinného, kterému také exekutor poskytuje službu ve formě zpeněžení jeho majetku za účelem uspokojení pohledávek oprávněných vůči povinnému.

Zároveň je třeba tuto problematiku vidět širěji, neboť činností exekutora není vždy jen vymáhat pohledávky, ale zároveň může být požádán například o právní pomoc, konverzi dokumentů, sepsání listiny, úschovu peněz a listin a další (viz § 74 EŘ). V těchto případech již je však jasné, kdo si službu objednal a kdo ji zaplatí.

Náklady exekuce jsou uvedeny v § 87 EŘ, přičemž to je „*odměna exekutora, náhrada paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při exekuci, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce závodu*“, případně ještě navýšené o daň z přidané hodnoty. Dále tento paragraf v odstavci 2 obsahuje i následující ustanovení: „*Oprávněný má právo na náhradu nákladů účelně vynaložených k vymáhání nároku (dále jen „náklady oprávněného“). Náklady oprávněného hradí oprávněnému povinný.*“ A asi nejdůležitější pasáž je v § 87 odst. 3 EŘ: „*Náklady exekuce hradí exekutorovi povinný.*“

O smluvním vztahu hovoří § 90 odst. 2 EŘ, kde je ve vztahu k výši odměny uvedeno: „*Exekutor a oprávněný mohou uzavřít písemnou smlouvu o vedení exekuce, v níž mohou sjednat smluvní odměnu za vedení exekuce. Smluvní odměna není nákladem exekuce.*“ A v odstavci 3 tohoto paragrafu je uvedeno ještě následující: „*Nejde-li o exekuci k vymožení výživného nezletilého dítěte, má exekutor právo požadovat od oprávněného přiměřenou zálohu na náklady exekuce.*“ Z těchto ustanovení by mohlo být dovozováno, že smluvní vztah je mezi exekutorem a oprávněným. Povinný je také povinen hradit dle § 87 odst. 1 částku představující „*účelně vynaložené cestovní výdaje a ztrátu času přesahující tuto částku*“. Ustanovení „*tuto částku*“ odkazuje na prováděcí právní předpis EŘ.

K vyřešení této nejasnosti nám může pomoci komentář k § 87 EŘ od autorky Mgr. Ingrid Kovářové Kochové, Ph.D.: „*Lze předpokládat, že oprávněný podá návrh na zahájení exekučního řízení pouze v těch případech, kdy taková povinnost existuje a dosud nebyla splněna, tedy důvodně. V takovém*

případě nuceného vymožení uložené povinnosti u povinného lze uzavřít, že oprávněný byl procesně úspěšný a podle zásady procesního úspěchu má pak právo na náhradu účelně vynaložených nákladů exekučního řízení proti povinnému; jde o obdobu § 270 odst. 2 o. s. ř.“

K vyřešení této nejasnosti nám může velice pomoci rozsudek Nejvyššího správního soudu číslo 1 Afs 143/2008-69 z roku 2009, který se zabývá vykááním nadměrného odpočtu povinného vyšším, než jaký uznává správce daně. Zde se jednalo o nadměrný odpočet z titulu zdanitelného plnění poskytnutého exekutorem, který provedl exekuci ve prospěch oprávněné osoby. V bodě 14 tohoto rozsudku je tato argumentace: „*I v tomto typu řízení tedy daň spadá pod náklady řízení, je ji tedy povinen uhradit ten, kterému ve smyslu procesních předpisů bude náhrada nákladů uložena (zpravidla tedy neúspěšný účastník řízení). Nárok na odpočet však taková osoba mít nebude, neboť nelze dost dobře uvažovat o tom, že by zdanitelné plnění (právní službu) ‚přijal‘ od advokáta úspěšného účastníka účastník neúspěšný, stejně jako nelze uvažovat o tom, že by zdanitelné plnění ‚přijala‘ od exekutora povinná osoba, proti níž je exekuce vedena.“*

Z toho vyplývá, že povinný nemá nárok na uplatňování odpočtu daně v rámci exekučních procesů a oprávněný je tedy příjemce této služby ve smyslu ZDPH, a může si tak při splnění příslušných podmínek uplatňovat nárok na odpočet. Mezi tyto podmínky patří především povinnost mít daňový doklad se všemi náležitostmi, na základě něhož se nárok uplatňuje, a uplatnění tohoto odpočtu, dále pak skutečnost uplatnění nároku nejdříve ve zdaňovacím

období, ve kterém byl doklad vystaven, maximálně pak 3 roky od okamžiku, kdy vznikl tento nárok na odpočet.

Povinný službu pouze hradí, a jelikož není příjemcem služby, nelze si tedy uplatňovat nárok na odpočet. Zároveň ale je již dva roky zavedena novinka, kdy si povinný může uplatnit zaplacené náklady exekuce jako daňově uznatelný výdaj v rámci daní z příjmů. Došlo tak k věcné změně, kdy exekuční náklady budou nově daňově uznatelné. Tato změna byla dle důvodové zprávy zavedena z důvodu větší právní jistoty, přehlednosti zákona, a především kvůli faktu, že exekuční náklady jsou podmnožinou nákladů řízení, u nichž nebyla do tohoto okamžiku povinnost vyloučení ze základu daně.

Z pohledu daně z příjmů tak povinný bude moci uplatnit jako svoje daňově uznatelné náklady exekuční náklady, z pohledu DPH však nebude moci nárokovat související DPH na vstupu.

Závěrem

Na specifika služby exekutorů zákon o DPH ani v jeho poslední novele, na rozdíl od insolvenčních správců nebo advokátů poskytujících služby ex offo, nemyslí. Pro zvýšení daňové jistoty exekutorů by bylo vhodné tuto problematiku překlenuvat buď výkladově, nebo iniciovat do některé z budoucích novel zákona o DPH rozšíření ustanovení § 21 odst. 8 ZDPH i o exekutory. Další cestou by mohlo být vypracování nového Koordinačního výboru, ale samotný Koordinační výbor není závazný jako zákon.

ASPEKTY APLIKACE NOVELY č. 291/2017 Sb. NA ŘÍZENÍ ZAHÁJENÉ PŘED JEJÍ ÚČINNOSTÍ

Mgr. Jan Kučera

exekutorský kandidát
soudního exekutora JUDr. Lukáše Jíchy
Exekutorský úřad Přerov

Na úvod si dovolím uvést, že tento článek si nevymezuje za cíl obšírně shrnout novinky, které nám předmětná novela č. 291/2017 Sb. přinesla. Čtenáře si dovolím odkázat na velmi kvalitně zpracovaný a přehledný článek Mgr. Stanislava Moláka, soudního exekutora v Havlíčkově Brodě, který byl publikován v č. II/2019 Komorních listů.¹

Cílem tohoto článku bude pokus o nastínění aplikačních problémů této novely primárně ve vztahu k exekuci/výkonu rozhodnutí prodejem nemovité věci povinného. Novela č. 291/2017 Sb. přinesla do úpravy výkonu rozhodnutí (exekuce) prodejem nemovitých věcí několik problematických ustanovení, o jejichž výkladu a správné aplikaci lze diskutovat i v současnosti, téměř dva roky od účinnosti této novely.

Obecně k přechodným ustanovením

První hodina, kterou jsem během studií na Právnické fakultě MU Brno absolvoval, byla teorie práva. Z této hodiny si pamatuji jedinou myšlenku vyučujícího: „Správný právník začíná se studiem právního předpisu odzadu.“, tj. myšleno od přechodných ustanovení. Ta část právního předpisu, která upravuje vztah nové právní úpravy k dřívější právní úpravě a k právním vztahům podle ní vzniklým, se nazývá přechodné ustanovení. Změna právního předpisu, novelizace, je případ, kdy právní předpis pozdější změny část dřívějšího právního předpisu nebo do něj doplní právní normu nebo zruší nějakou právní normu obsaženou v tomto právním předpisu bez jeho celého

¹ Molák S. K některým aspektům novel exekučního řádu a občanského soudního řádu. *Komorní listy*. II/2019. Praha: Exekutorská komora ČR, 2019, s. 18. MK ČR E 19153.

zrušení. Provedením novelizace právní předpis platí ve své změněné podobě pod původním označením.²

Přechodná ustanovení zpravidla upravují odlišné předpoklady pro existenci a obsah právních vztahů vzniklých podle dosavadní a podle nové právní úpravy. Pokud má nová právní úprava svými účinky zasáhnout do právních vztahů vzniklých na základě dosavadní právní úpravy, je třeba, aby právní předpis obsahoval přechodná ustanovení, která budou způsob a důsledky takového střetu řešit.³

Přechodná ustanovení procesního předpisu slouží k ujasnění pravidel měnících se v průběhu řízení a jsou ovládána třemi klíčovými zásadami:⁴

- 1) Soud i účastníci provádějí úkony a musí se v řízení chovat zásadně podle pravidel účinných v tom kterém okamžiku. Každá novelizace platí až na **výjimky** i pro řízení zahájená před jejich účinností.
- 2) Účinky procesních úkonů (soudu i účastníků) nastalé před účinností každé z novel zůstávají **zachovány** a nová úprava je nemůže negovat, jinak by se jednalo o nepřipustný prvek retroaktivity.
- 3) V případě těch nejdůležitějších změn, které jsou většinou pro účastníka přísnější, obsahují obvykle přechodná ustanovení **zmírňující klauzule**, znamenající v důsledku, že se nová tvrdší pravidla nepoužijí na řízení zahájená před účinností dané novely.

Není-li tedy v rámci přechodných ustanovení novelizující právní úpravy stanoveno jinak, pak se v rámci probíhajících řízení má postupovat dle nové procesní úpravy a účinky již provedených úkonů zůstávají zachovány. Jde tak o obecně uznávanou přípustnost nepravé retroaktivity ve vztahu nového procesního předpisu k právním následkům založeným „starým“ právním předpisem.⁵ Naopak pravá retroaktivita je až na výjimky obecně nepřipustná.⁶

² KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Plzeň: ZČU, 1994, s. 105. ISBN 80-7082-140-x.

³ Legislativní helpdesk. vlády. URL: < <https://help.odok.cz/vykladovy-slovník/> > [cit. 17.9.2019]

⁴ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha V. § 251–376 občanského soudního řádu*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, 590 s.

⁵ Právní teorie rozeznává zpětnou účinnost (retroaktivitu) pravou a nepravou. O pravou retroaktivitu jde tehdy, jestliže se novým právním předpisem má řídit vznik právního vztahu a nároků účastníků z tohoto vztahu také v případě, kdy právní vztah nebo nároky z něj vyplývající vznikly před účinností nového právního předpisu. O nepravou retroaktivitu jde tehdy, kdy se novou právní úpravou mají řídit i právní vztahy vzniklé před její účinností, avšak až ode dne její účinnosti; samotný vznik těchto právních vztahů a nároků z těchto vztahů vzniklé před účinností nového právního předpisu se spravují dosavadní právní úpravou. Viz náleží Ústavního soudu České republiky. sp. zn. Pl. ÚS 1/14 ze dne 31. 3. 2015 [Dostupný v ASPI].

⁶ Viz náleží Ústavního soudu České republiky. sp. zn. Pl. ÚS 3/94 ze dne 12. 7. 1994 [Dostupný v ASPI].

V případech, kdy je v zájmu právní jistoty nezbytné, aby dosavadní právní úprava i nadále upravovala (některé) právní vztahy vzniklé na jejím základě, musí být v přechodných ustanoveních jednoznačně stanoveno, na jaké dříve vzniklé právní vztahy a v jakém rozsahu se i po účinnosti nové právní úpravy vztahuje dosavadní právní úprava. Jedná se o princip ultraaktivity, na základě kterého dochází k určité „konzervaci“ právního stavu, který se na konkrétní právní vztahy aplikuje. Ve vztahu k procesnímu právu se pak řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti novely dokončí podle dosavadních právních předpisů.⁷ Ultraaktivita je tak výjimkou z obecně přípustného principu nepravé retroaktivity.⁸

Novela č. 291/2017 Sb. a její vliv na rozvrh výtěžku dražby nemovité věci

Novela občanského soudního řádu (dále o. s. ř.) č. 291/2017 Sb., účinná od 1. 12. 2017, zavedla ve vztahu k § 337c odst. 1 o. s. ř. novou „prioritní“ II. skupinu pohledávek související se správou domu a pozemku vůči vlastníku jednotky, a to do výše jedné desetiny výtěžku z prodeje jednotky. Tato skupina pohledávek předskočila ostatní skupiny pohledávek, kromě tedy I. skupiny, tj. pohledávky nákladů vzniklých státu/soudnímu exekutorovi v rámci daného řízení.

V novele č. 291/2017 Sb. absentovala přechodná ustanovení, tj. obecné aplikace principu nepravé retroaktivity by vedly k tomu, že o. s. ř. a e. ř. ve znění uvedené novely lze aplikovat na veškerá řízení zahájená před účinností této novely.

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR (dále „komise“) zaujala stanovisko, že novelu č. 291/2017 Sb. je vhodné aplikovat i v řízeních zahájených před její účinností (1. 12. 2017), pokud v jejich rámci exekutor stanovil **dražební rok po účinnosti tohoto zákona**. Při absenci intertemporálních ustanovení předmětné novely je dle komise namístež přijmout takový výklad, který šetří legitimní očekávání a práva vlastníků jednotek jakožto adresátů normy, spočívající v posílení jejich pozice věřitelů pohledávek souvisejících se správou domu a pozemku vůči vlastníku jednotky. Komise došla k závěru, že v případě, že soudní exekutor vydal dražební vyhlášku před 1. 12. 2017 (tj. před účinností novely č. 291/2017 Sb.), kterou stanovil **dražební rok po**

⁷ Za „ultraaktivitu“ přechodné ustanovení ve vztahu k tématu této práce lze považovat čl. II bod 1 novely o. s. ř. pod č. 396/2012 Sb, tj. „řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (pozn. 1. 1. 2013) se dokončí podle dosavadních právních předpisů.“

⁸ VOJÍŘ, P. *Časová působnost právních norem*. Brno. 2011. Disertační práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Katedra právní teorie. Vedoucí disertační práce JUDr. Drahomíra Houbová, CSc., s. 65.

účinnosti novely (po 1. 12. 2017), tj. při logické absenci poučení pro osobu odpovědnou za správu domu a pozemku dle § 336b odst. 4 písm. f) o. s. ř. ve znění novely č. 291/2017 Sb., by měly být přihlášky pohledávek souvisejících se správou domu a pozemku vůči vlastníku jednotky (doručené ať už před nebo po účinnosti novely) posouzeny právě podle účinné právní úpravy ve znění novely č. 291/2017 Sb. Oproti tomu v situaci, kdy první dražební jednání proběhlo již před účinností novely (tj. před 1. 12. 2017), není dle názoru komise exekutor povinen přihlášku pohledávek souvisejících se správou domu a pozemku vůči vlastníku jednotky posoudit dle novely č. 291/2017 Sb., neboť bezvadnost přihlášky a možnost zahrnutí přihlašované pohledávky do rozvrhu se zkoumá ke dni dražby, tedy dle „staré“ právní úpravy (ve znění účinném do 30. 11. 2017)⁹.

Stanovisko komise k aplikaci novely č. 291/2017 Sb. považují za kombinaci principu nepravé retroaktivity (tj., že jde o novelizaci „procesní normy“, přičemž při absenci intertemporálních ustanovení by měla být aplikace na řízení zahájené před účinností novely č. 291/2017 Sb. možná) a principu ultraaktivity (kde okamžikem vydání dražební vyhlášky před účinností novely č. 291/2017 Sb. dochází k určité „konzervaci“ právního stavu primárně ohledně posuzování přihlášek, jejich přípustnosti a zařazení v rámci rozvrhu).

Podle obecného principu nepravé retroaktivity by mohla být novela č. 291/2017 Sb. aplikovatelná na veškerá řízení, zahájená po 1. 1. 2013, pokud jde o I. kolo dražby. Aplikace novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájené před 31. 12. 2012, a to i ve fázi I. kola dražby, po účinnosti předmětné novely je dle mého názoru již od počátku nesprávná.¹⁰

Aplikační nejistota, spojená s absencí přechodných ustanovení novely č. 291/2017 Sb., byla konečně odstraněna usnesením Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 66 Co 196/2018 ze dne 31. 7. 2018, kdy právní věta z daného usnesení zní: „*Na exekuční řízení, v němž se provádí exekuce prodejem nemovitých věcí, zahájeném do 30. 11. 2017, se aplikuje § 337c odst. 1 o. s. ř. ve znění účinném před novelou provedenou zákonem č. 291/2017 Sb.*“¹¹

Tímto usnesením bylo potvrzeno usnesení soudního exekutora o rozvrhu výtěžku dražby nemovité věci ze dne 1. 3. 2018 (exekuce byla zahájena v roce 2011), když

tento soudní exekutor při rozvrhovém jednání v dané věci správně aplikoval o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2012, tj. ve znění účinném před novelou č. 396/2012 Sb. a neaplikoval tak o. s. ř. ve znění novely č. 291/2017 Sb. Do rozvrhového usnesení soudního exekutora podal včasné odvolání řádně přihlášený věřitel, osoba odpovědná za správu domu a pozemku, s tím, že jím přihlášená pohledávka je pohledávkou související se správou domu a pozemku vůči vlastníku jednotky (povinnému), a proto by měla být rozdělovaná podstata rozdělena i ve prospěch osoby odpovědné za správu domu a pozemku, a to ve výši jedné desetiny výtěžku z prodeje jednotky (tj. v podstatě požadoval aplikaci o. s. ř. ve znění novely č. 291/2017 Sb. i na řízení zahájené před 1. 12. 2017). Předmětná přihláška pohledávky byla soudnímu exekutorovi doručena dne 2. 12. 2016. Usnesením soudního exekutora ze dne 9. 8. 2017 byl vydražiteli udělen příklep na vydražené nemovité věci (respektive spoluvlastnickém podílu). Následně až dne 1. 3. 2018 (tj. již za účinnosti novely č. 291/2017 Sb.) proběhlo jednání o rozvrhu výtěžku dražby nemovité věci povinného.

V nálezu sp. zn. Pl. ÚS 38/06 ze dne 6. 2. 2007 Ústavní soud konstatoval, že v případě absence explicitních intertemporálních ustanovení, tj. za situace, kdy zákonodárce mlčí jak k otázce, zda je nárok podle předchozí úpravy zachován, tak k aplikovatelnosti nové úpravy, je dle Ústavního soudu třeba přijmout takový výklad, který „**šetří smysl a podstatu základního práva**“, v daném případě práva na legitimní očekávání. Opačný aplikační či interpretační postup by znamenal porušení čl. 4 odst. 4 Listiny, a byl by proto „ve svém důsledku výkladem retroaktivním“.¹² Za „základní právo“ v rámci exekuce, výkonu rozhodnutí považuje soudní exekutor právo oprávněného, respektive věřitele na vymození pohledávky.

Pokud by byla připuštěna aplikace novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájená před účinností této novely (tj. ať už případně ve smyslu nepravé retroaktivity, prolomené zmírňující klauzulí novely č. 396/2012 Sb., tj. pro řízení zahájené po 1. 1. 2013, kdy I. kolo dražby proběhne po tomto datu nebo ve smyslu stanoviska komise, tj. snad pro všechna řízení, ve kterých proběhne I. kolo dražby nemovité věci, a to bez ohledu na zahájení exekuce), šlo by o pravou retroaktivitu a došlo by k významné změně „pravidel hry“. V probíhajících řízeních však nelze „měnit pravidla hry“.¹³

Mám za to, že usnesení Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 66 Co 196/2018 ze dne 31. 7. 2018 je jedním

⁹ Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR. Stanoviska. *Komorní listy*. III/2018. Praha: Exekutorská komora ČR, 2018, s. 46–47. MK ČR E 19153.

¹⁰ Novela č. 396/2012 Sb. zavedla procesní „stop stav“, tj. že řízení zahájená do 31. 12. 2012 se „dokončí“ dle dosavadních předpisů, viz přechodná ustanovení novely č. 396/2012 Sb.

¹¹ HOZMAN, D. Judikatura v exekučních věcech. *Komorní listy*. IV/2018. Praha: Exekutorská komora ČR, 2019, s. 54. MK ČR E 19153.

¹² Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. Pl. ÚS 38/06 ze dne 6. 2. 2007 [Dostupný v ASPI].

¹³ JIRSA, J. a kol. *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář)*. Kniha V. § 251–376 občanského soudního řádu. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, s. 584. ISBN 978-80-7552-273-3.

z prvních judikátů soudů vyšších instancí, který se zabývá otázkou aplikace novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájené před 1. 12. 2017, tj. před jeho účinností, přesto si však ze své praxe dovoluji vyslovit názor, že existence tohoto judikátu zůstala v exekutorské obci nepovšimnuta. O. s. ř. ve znění novely č. 291/2017 Sb. je tak plošně aplikován na exekuce bez ohledu na okamžik zahájení exekuce.

Aplikace ustanovení § 337c odst. 1 o. s. ř., ve znění po novele provedené zákonem č. 291/2017 Sb., na řízení zahájené před 1. 12. 2017 vede k účinkům pravé zpětné účinnosti právního předpisu, která je v našem právním řádu obecně nepřípustná. V praxi to dle autora této práce znamená, že na řízení zahájená do 31. 12. 2012 se aplikuje § 337c odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012, na řízení zahájená od 1. 1. 2013 do 30. 11. 2017 se aplikuje § 337c odst. 1 o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 30. 11. 2017 a pouze na řízení zahájená od 1. 12. 2017 se aplikuje § 337c odst. 1 o. s. ř. ve znění novely č. 291/2017 Sb.

Následky nesprávné aplikace novely č. 291/2017 Sb. i na řízení zahájené před jeho účinností lze vykreslit na jednoduchém příkladu. Vzorová exekuce byla zahájena 1. 1. 2017. Exekuce je vedena pro drobnou pohledávku, přičemž po vyčerpání veškerých neinvazivních způsobů exekuce byl soudní exekutor nucen přistoupit k realizaci exekuce prodejem bytu povinného. Na tomto bytu vážně zajištění zástavním právem pro pohledávku, která není pohledávkou oprávněného v rámci předmětné exekuce, zahájené dne 1. 1. 2017. Dražební vyhláška byla vydána dne 30. 11. 2017 (tj. před účinností novely č. 291/2017 Sb.) a termín dražby byl stanoven na 6. 1. 2018 (tj. za účinnosti novely č. 291/2017 Sb.).

Do dražby bytu povinného se řádně přihlásili zajištěný zástavní věřitel a osoba odpovědná za správu domu a pozemku s již **řádně vyžalovanou pohledávkou** související se správou domu a pozemku vůči povinnému, která převyšuje částku 100 000 Kč. Byt byl dne 6. 1. 2018 vydražen za 1 000 000 Kč. Výše zajištěné pohledávky činí rovněž 1 000 000 Kč. Soudní exekutor si v tomto vzorovém příkladu určil hotové výdaje ve výši 9000 Kč vč. DPH.

I. Správná „neaplikace“ novely č. 291/2017 Sb. na uvedený případ, tj. v rozporu se stanoviskem komise, ale s ohledem na usnesení Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 66Co 196/2018 ze dne 31. 7. 2018:

Aplikací klasického rozvrhového vzorce $(1\,000\,000 - 9\,000) / 1,1815 = 838\,764$ Kč, při zaokrouhlení na celé koruny nahoru, tj. odměnový základ tak činí 838 800 Kč, tj. odměna soudního exekutora pak činí dle § 5 a § 6 vyhlášky č. 330/2001 Sb. 125 820 Kč + DPH, tj. 152 242 Kč při zaokrouhlení. Náklady soudního exekutora tak činí 161 242 Kč, zbylou část výtěžku, tj. 838 758 Kč obdržel zajištěný zástavní věřitel.

Řádně vyžalovanou pohledávku související se správou domu a pozemku vůči povinnému by pak bylo nutné zařadit do VII. skupiny, jako pohledávku ostatní (dle o. s. ř. ve znění do 30. 11. 2017), tj. tato pohledávka by nebyla vůbec uspokojena.

II. Nesprávná „aplikace“ novely č. 291/2017 Sb. na uvedený případ, tj. v souladu se stanoviskem komise, ale v rozporu s usnesením Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 66 Co 196/2018 ze dne 31. 7. 2018:

V tomto případě, by se nesprávná aplikace novely nedotkla výše nákladů soudního exekutora, tj. rovněž by činily 161 242 Kč (viz postup výše).

Ale ve II. skupině (tj. § 337c o. s. ř. ve znění novely č. 291/2017 Sb.) by byla uspokojena pohledávka osoby odpovědné za správu domu a pozemku s již řádně vyžalovanou pohledávkou související se správou domu a pozemku vůči povinnému ve výši 100 000 Kč a zástavní věřitel by pak následně obdržel zbylou část rozdělované podstaty ve výši 738 758 Kč.

Uspokojení zástavního věřitele ve II. případě je o téměř 12 % nižší než v případě č. I.

Komise by dle mého názoru měla přistoupit k revizi svého stanoviska a sjednotit aplikační praxi.

Nesprávnou aplikací novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájená před účinností této novely dochází k poškozování oprávněných, kteří svou exekuci zahájili před 1. 12. 2017. Zástavní věřitelé (ve fázi kontraktace a zajištění pohledávek) a oprávnění (při podání exekučního návrhu) před účinností novely č. 291/2017 Sb. vycházeli z jednoznačně stanovených mantinelů, které přinese případná nucená realizace prodeje (zajištěné) nemovité věci, tj. že v případě realizace prodeje (zajištěné) nemovité věci budou (po odpočtu nákladů řízení) prioritně uspokojeni. Jejich legitimní očekávání na uspokojení je zapotřebí zachovat i ve vztahu k „očekávání“ věřitelů z pohledávek souvisejících se správou domu a pozemku na prioritní uspokojení (ve smyslu aplikace novely č. 291/2017 Sb.).

Dochází rovněž k zásahu do práva zástavního věřitele na uspokojení ze zajištěného majetku. Zástavní věřitel, který si svou pohledávku obezřetně zajistil několik let před účinností novely č. 291/2017 Sb., nemohl předpokládat změnu procesních předpisů. Právě s ohledem na nález sp. zn. Pl. ÚS 38/06 ze dne 6. 2. 2007, by měla být šetřena práva těchto „obezřetných“ věřitelů. Tito nemohou být trestáni za to, že k dražbě (respektive k vydání dražební vyhlášky) zatížené nemovité věci povinného došlo po 1. 12. 2017. Je naprosto běžné, že prodej nemovitých věcí je díky obstrukčním snahám povinného natažen na několik let.

Mám za to, že z tohoto hlediska má předmětná novela hmotněprávní přesah, tj. zákonodárce měl upravit přechodná ustanovení novely č. 291/2017 Sb. tak, že by se daná novela neaplikovala ani na řízení sice zahájená před účinností této novely, ale ani ve vztahu k nemovitém věcem, ke kterým mají věřitelé zajištění „staršího charakteru“ než 1. 12. 2017.

Za vzorový si dovoluji uvést příklad, kdy povinný je vlastníkem bytu. Byt je zatížen zástavním právem smluvním s účinky například k 1. 1. 2014 (tj. před účinností předmětné novely č. 291/2017 Sb.). Povinný se dostal do finančních problémů a dne 1. 1. 2019 byl na povinného podán exekuční návrh (tj. za účinnosti novely č. 291/2017 Sb.). Následně dojde v rámci této exekuce k dražbě zatíženého bytu. Jednou z přihlášených pohledávek je i pohledávka související se správou domu a pozemku vůči vlastníku jednotky, a to do výše jedné desetiny výtěžku z prodeje jednotky. Zástavní věřitel měl řádně zajištěnou pohledávku, přičemž k 1. 1. 2014 nemohl tušit, že dojde k zásadní změně legislativy. V tomto případě bych spatřoval zásah do základního práva zástavního věřitele, tj. práva na uspokojení ze zajištěného majetku.

Autorovi práce je z praxe známo množství případů, kdy právě touto nesprávnou aplikací novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájené před účinností této novely byl poškozen jak zástavní věřitel, tak i oprávněný. Proto mám za to, že ke každé novelizaci o. s. ř. a e. ř. je nutno přistupovat opatrně a kriticky.

Nelze si odpustit úvahu ad absurdum, tj. kdyby od 1. 1. 2020 byla účinná novela o. s. ř. bez přechodných ustanovení, ve které bude zavedena skupina „0“, která předběhne i náklady exekutora/státu, a to i v celém rozsahu. Mám za to, že otázka aplikace této „absurdní“ novely na řízení zahájená i před účinností této „absurdní“ novely by byla vystavena kritičtějšímu přezkumu ze strany exekutorského stavu, jelikož by došlo k zásahu do „jistého“ uspokojení nákladů exekuce/státu v rámci I. skupiny. Nelze k plošné aplikaci novely č. 291/2017 Sb. na řízení zahájené před účinností novely přistupovat ve smyslu „z cizího krev neteče“. Kritická aplikace přechodných ustanovení novel o. s. ř. a e. ř. je základem pro správnost postupu orgánů činných v aktivních exekučních řízeních.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

Mgr. Ing. Lucie Mikmeková

asistentka soudce Ústavního soudu

Náklady exekuce

usnesení sp. zn. III. ÚS 2005/19 ze dne 17. 7. 2019

§ 55, § 87, § 89 exekučního řádu

Stěžovatel – soudní exekutor vyhověl návrhu povinné a rozhodl o zastavení exekuce (se souhlasem oprávněné) z důvodu, že rozhodčí nález, na jehož podkladě byla nařízena exekuce, je nicotným právním aktem pro neplatnost rozhodčí doložky. Návazně na to pak soudní exekutor uložil oprávněné povinnost uhradit mu náklady exekuce, neboť s odvoláním na § 89 exekučního řádu dospěl k závěru, že zastavení exekuce zavinila právě oprávněná. Uvedené podpořil odkazem na dřívější rozhodnutí Ústavního soudu, zejména nález sp. zn. I. ÚS 1707/17 ze dne 20. 12. 2017. K odvolání oprávněné krajský soud jeho rozhodnutí následně změnil tak, že soudní exekutor nemá právo na náhradu nákladů exekuce. Krajský soud poukázal na to, že exekuční řízení bylo zahájeno dne 3. 12. 2010, tedy před rozhodným datem 11. 5. 2011, od něhož si účastníci exekučního řízení měli být vědomi neplatnosti rozhodčí doložky a nemožnosti vést exekuci. Z řečeného vyplývalo, že oprávněné nebylo možno vytýkat, že nepředjímala změnu rozhodovací praxe a realizovala své oprávnění vyplývající z rozhodčího nálezu. Stejně tak podle krajského soudu nebylo možno konstatovat, že by oprávněná zavinila vznik nákladů bezdůvodným pokračováním exekuce. S přihlédnutím k závěrům Ústavního soudu krajský soud k § 89 exekučního řádu uzavřel, že vycházela-li oprávněná z existence vykonatelného exekučního titulu, nelze dovést její zavinění na zastavení exekuce.

Ústavní soud se s uvedeným názorem krajského soudu ztotožnil. Za rozhodnou považoval skutečnost, že jak soudní exekutor, tak i exekuční soud disponují pravomocí zastavit exekuci i bez návrhu, a to podle § 55 odst. 4 (do 31. 12. 2012 odst. 3) exekučního řádu. Nebylo mu proto zřejmé, z jakého důvodu stěžovatel, jako soudní exekutor, jenž si judikaturního vývoje jako profesionál v oblasti exekučního práva musel být jednoznačně vědom, za více než sedm let z moci úřední nepřistoupil ke zjištění názoru oprávněné k této otázce. Z procesního postupu stěžovatele naopak vyplynulo, že sám aktivně přistupoval ke zpeněžování majetku, z jehož výtěžku průběžně uspokojoval své náklady. Již z tohoto důvodu

měl Ústavní soud za to, že zavinění lze ve smyslu § 89 exekučního řádu přičítat pouze stěžovateli, a to i v situaci, kdy, jak uvádí, tyto náklady zatížil daňovou povinností a následně spotřeboval. Ústavní soud současně zdůraznil, že nijak nezpochybnuje právo soudního exekutora na úhradu nákladů i odměny souvisejících s jeho činností, nicméně dodal, že i toto právo je nutno posuzovat v kontextu práv a zájmů jiných subjektů. Uvedené závěry podle Ústavního soudu plně ob stojí rovněž v konfrontaci se stěžovatelem odkazovaným usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 402/2014 ze dne 14. 5. 2014. Z tohoto rozhodnutí vyplývá přičitatelnost zavinění oprávněnému pouze tehdy, jestliže při podání návrhu na nařízení exekuce nebo při jejím provádění nezachoval potřebnou míru pečlivosti a přistoupil bezdůvodně k vymáhání povinnosti nebo ve vymáhání bezdůvodně pokračoval. V posuzované věci však návrh na nařízení exekuce nebyl podán nedůvodně a bezdůvodnost pokračování nařízené exekuce bylo třeba naopak přičítat soudnímu exekutorovi.

K oprávnění vyšších soudních úředníků rozhodovat o zastavení exekuce

nález sp. zn. Pl. ÚS 32/18 ze dne 30. 7. 2019

*§ 9 odst. 1 a 2, § 11 písm. g) zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících
§ 38a, § 268 o. s. ř.*

Ústavní soud konstatoval, že ustanovení § 11 písm. g) zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství, jež ve spojení s úvodní větou § 11 tohoto zákona zakládá oprávnění vyššího soudního úředníka rozhodovat o pověřování soudního exekutora, nařízení výkonu rozhodnutí a exekuce k vymození peněžitého plnění a jejich zastavení v případech, kdy exekučním titulem není exekutorský zápis nebo notářský zápis, není v rozporu s čl. 81, 82, 90 a 94 Ústavy a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Z ústavního pořádku podle Ústavního soudu nevyplývá, že by rozhodování o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce bylo výkonem pravomoci, jež by musela být svěřena vždy výlučně soudcům. Zákon o vyšších soudních úřednících zároveň vylučuje, aby soudní řízení skončilo rozhodnutím vydaným vyšším soudním úředníkem bez možnosti podat proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek, o němž by rozhodoval soudce. Samotným oprávněním vyššího soudního úředníka se tak nevyčerpává funkce soudu při poskytování ochrany právům podle čl. 90 Ústavy ani právo účastníků řízení na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny. Účastník řízení má vždy možnost podat buď řádný opravný prostředek (odvolání, odpor, námitky), nebo nepřipouští-li takovýto opravný prostředek zákon, námitky podle § 9 odst. 2 zákona o vyšších soudních úřednících, na jejichž základě předseda senátu napadené

rozhodnutí potvrdí nebo změní. V případě rozhodování o zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce je tak vždy zachována soudní ochrana prostřednictvím rozhodnutí vydaného soudcem některým ze způsobů podle čl. 94 odst. 2 Ústavy.

Výše zmiňované hodnocení lze podle Ústavního soudu vztáhnout i na řadu dalších úkonů vyšších soudních úředníků a v obecné rovině je – v závislosti na konkrétním prováděném úkonu – uplatnitelné i ve vztahu k oprávněným vykonávaným asistenty soudců, justičními čekateli, soudními tajemníky či soudními vykonavateli.

Ústavní soud se provedeným výkladem odchýlil od právního názoru vysloveného v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 31/10 ze dne 22. 5. 2013, podle něhož úkony soudu mající povahu rozhodnutí, musí provádět vždy soudce svým vlastním jménem a na svou vlastní odpovědnost. V souladu s citovaným nálezem mohli vyšší soudní úředníci konat samostatně pouze úkony, které nepřekračují jejich pomocnou roli, tedy především úkony jednoduché a rutinní povahy (viz zejména body 35, 42 a 43 nálezu). Takto kategorický výklad podle Ústavního soudu nadále není udržitelný. Vychází totiž z nesprávného předpokladu, že rozhodnutí vyššího soudního úředníka ve své podstatě nahrazuje rozhodování soudce, ačkoli podle platného zákona o vyšších soudních úřednících jde o pouhé doplnění soudního řízení umožňující rychlejší projednání věci, které se – na rozdíl od dřívější zákonné úpravy – nikterak nedotýká ústavních požadavků vztahujících se k rozhodování soudů.

Náklady exekuce

usnesení sp. zn. III. ÚS 3921/18 ze dne 6. 8. 2019

*§ 55 exekučního řádu
§ 150 o. s. ř.*

Exekuce byla zastavena z důvodu, že rozhodčí nález, na jehož podkladě byla nařízena exekuce, je nicotným právním aktem pro neplatnost rozhodčí doložky. Krajský soud jako soud odvolací v dané věci pak rozhodl, že se povinné právo na náhradu nákladů exekučního řízení nepřiznává, a to s odkazem na § 150 o. s. ř. Podle něj se na vzniklé situaci podílely určitou měrou obě účastnice řízení, rozhodčí doložka byla písemně uzavřena oběma stranami a obě svolily k řešení jejich sporu prostřednictvím rozhodce. Rovněž liknavost v iniciativě k zastavení exekučního řízení bylo možno přičítat oběma účastnicím řízení, byť oprávněné ve větší míře, vzhledem k její kvalifikované znalosti relevantní judikatury. Na druhou stranu krajský soud zdůraznil, že povinná oprávnění rozhodce rozhodnout spor mezi účastnicemi zpochybnila po více než 4,5 letech trvání exekučního řízení, jiné právní instituty k napadení rozhodčího řízení nevyužila. Povinná také nikdy nepopírala, že jí byl úvěr skutečně

poskytnut a nikdy nebrojila proti samotné výši dluhu. V exekučním řízení navíc povinná požádala o splácení dluhu, avšak žádnou splátku nezaplatila. Za tohoto stavu považoval krajský soud za proporcionální, aby každá z účastnic řízení nesla náklady neúspěšné exekuce i jejího zastavení ze svého.

Ústavní soud konstatoval, že postup krajského soudu byl řádně odůvodněn. Jeho argumentaci a úvahy rozvedené v napadeném rozhodnutí považoval za ústavně souladné a srozumitelné, nejevící se být nikterak nepřiměřenými. Uvedené pak Ústavní soud podpořil odkazem na obdobné případy, které řešil a ve kterých nebyla přiznána náhrada nákladů řízení povinnému (usnesení sp. zn. I. ÚS 300/19 ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 3883/18 ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. I. ÚS 1542/19 ze dne 26. 6. 2019 a sp. zn. II. ÚS 1410/17 ze dne 15. 8. 2017). V nich neshledal, s ohledem na konkrétní okolnosti každého případu, použití § 150 o. s. ř. za ústavně rozporné.

Prodej zástavy. Promlčení zastavené pohledávky a promlčení zástavního práva

usnesení sp. zn. I. ÚS 1895/19 ze dne 13. 8. 2019

§ 358 odst. 3 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

§ 170 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

§ 615 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Ústavní soud z ústavního hlediska aproboval závěry obecných soudů, podle nichž, realizuje-li věřitel oprávnění ze zástavního práva v situaci, kdy zastavená pohledávka může být promlčena, nejde o nepřipustný výkon rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Promlčení zástavním právem zajištěné pohledávky a promlčení zástavního práva samotného totiž představují dva samostatné instituty, mající odlišný právní režim i odlišný důsledek pro možnost zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Ústavní soud měl za to, že civilní soudy, včetně soudu dovolacího (viz usnesení sp. zn. 21 Cdo 3731/2018 ze dne 13. 3. 2019), se otázkou promlčení zástavního práva velmi důkladně zabývaly. Soudy se rovněž velmi podrobně zabývaly otázkou účinků námitky promlčení pohledávky zajištěné zástavním právem ve vztahu k možnosti zastavení exekuce prodejem zástavy podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. při aplikaci právní úpravy účinné v době ode dne 1. 1. 2002 do dne 31. 12. 2013. Při posouzení této otázky dospěly k závěru, že ani promlčení zastavené pohledávky by věřiteli nebránilo své zástavní právo realizovat a navrhnout soudu prodej zástavy a následně navrhnout i výkon rozhodnutí prodejem zástavy (srov. § 358 odst. 3 z. ř. s.). Pro možnost zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. prodejem

zástavy má tak význam pouze promlčení zástavního práva, které však zjištěno nebylo.

Nepřipustný formalismus při rozhodování o náhradě nákladů řízení

nález sp. zn. I. ÚS 613/18 ze dne 14. 8. 2019

§ 89 exekučního řádu

§ 150 o. s. ř.

Stěžovatel se v exekučním řízení domáhal na svém otci úhrady výživného. Povinný, otec stěžovatele, reagoval na zahájení exekuce návrhem na její zastavení s tím, že dlužné výživné oprávněnému zaplatil, když poukázal na bankovní účet matky stěžovatele větší finanční obnos, který, mimo jiné, zahrnoval i částku určenou na výživu stěžovatele. Matka stěžovatele oproti tomu tvrdila, že celý obnos představoval majetkové vypořádání mezi rodiči stěžovatele. Obecné soudy návrhu povinného na zastavení exekuce vyhověly. Současně stěžovateli uložily zaplatit náklady exekuce a náklady povinného, neboť dospěly k závěru, že stěžovatel v řízení neprokázal, že by účelově neidentifikovaná dílčí částka, poukázaná na účet jeho matky, nebyla určena na jeho výživné.

Ústavní soud považoval rozhodnutí obecných soudů za nespravedlivá. Podle něj nebylo přihlíženo ke konkrétním okolnostem případu, kdy mělo být bráno především v potaz, že to byl v první řadě povinný (otec), který neoznačil řádně a nezaměnitelně účel platby. Povinný tedy nesl zavinění za nařízení exekuce i nutnost vedení řízení o její zastavení. Nebylo možno též přehlédnout, že řízení o nařízení exekuce bylo zahájeno v době, kdy byl stěžovatel nezletilý (15 let), přičemž dopady tohoto řízení jej dostihly až v době zletilosti.

Ústavní soud měl za to, že stěžovateli nemohou být přičítány k tíži následky jednání, které nemohl v době své nezletilosti ovlivnit, neboť za něj v době zahájení řízení jednala jeho matka, coby zákonná zástupkyně, a posléze kolizní opatrovnice. Jak Ústavní soud dodal, uvedené neznamená, že by nezletilý účastník nemohl nést náklady soudního řízení, nicméně v tomto konkrétním případě byly soudem uložené náklady řízení zjevně důsledkem neshody mezi rodiči, které byly nedůvodně přenášeny na jejich syna – stěžovatele.

Uplatnění námítky nepřiměřenosti exekuce v odvolání proti usnesení o příklepu

nález sp. zn. II. ÚS 4072/18 ze dne 15. 8. 2019

§ 47, § 55 exekučního řádu

§ 337h odst. 3 o. s. ř.

Ústavní soud v tomto případě vycházel z judikatury Nejvyššího soudu, jmenovitě usnesení sp. zn. 20 Cdo 3688/2016 ze dne 9. 5. 2017, usnesení sp. zn. 20 Cdo 2250/2017 ze dne 17. 10. 2017, usnesení sp. zn. 20 Cdo 4015/2017 ze dne 28. 11. 2017, usnesení sp. zn. 20 Cdo 3165/2017 ze dne 5. 3. 2018, usnesení sp. zn. 20 Cdo 601/2018 ze dne 15. 8. 2018, usnesení sp. zn. 20 Cdo 1698/2018 ze dne 18. 9. 2018, usnesení sp. zn. 20 Cdo 4138/2017 ze dne 9. 10. 2018 a usnesení sp. zn. 20 Cdo 4357/2018 ze dne 3. 4. 2019, jejíž závěry částečně korigoval. Konstatoval, že s ohledem na právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny je třeba ustanovení § 337h odst. 3 větu první o. s. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2013, vykládat ústavně konformně tak, že ačkoliv po vydání usnesení o příklepu není možné zastavit výkon rozhodnutí, obecné soudy jsou povinny se v řízení o odvolání proti usnesení o příklepu meritorně zabývat námitkou, že v době dražby existoval důvod pro zastavení exekuce, o kterém exekutor či soud věděl či měl vědět, bez ohledu na to, zda byl podán i návrh na zastavení exekuce. Je-li tato námitka důvodná, je třeba změnit usnesení o příklepu tak, že se příklep neuděluje.

K otázce posouzení ekonomické závislosti rozhodce; opomenuté důkazy

nález sp. zn. II. ÚS 1851/19 ze dne 16. 8. 2019

*§ 8 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.*

Stěžovatel se v daném případě domáhal s odkazem na ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavení exekuce, nařízené k vymožení pohledávky oprávněné společnosti podle vykonatelného rozhodčího nálezu. Stěžovatel, mimo jiné, tvrdil, že věc projednávající rozhodce neměl pravomoc vydat exekuční titul, neboť byl ekonomicky závislý na oprávněné společnosti. Obecné soudy tvrzení stěžovatele ovšem nepřisvědčily a návrh na zastavení exekuce zamítly.

Ústavní soud poukázal na usnesení sp. zn. I. ÚS 2703/18 ze dne 19. 2. 2019, v němž konstatoval, že „k vyloučení konkrétní osoby rozhodce z projednávání a rozhodnutí o věci pro podjatost nemůže postačovat pouhé tvrzení, že je jednou ze stran rozhodčí smlouvy opakovaně, eventuálně i dlouhodobě, jako možný rozhodce navrhopán. Jmenovitě stěžovatelem zmiňovaná ekonomická závislost rozhodce je v soudní praxi Nejvyššího soudu ztotožňována spíše s ekonomickým vztahem bezprostředním a přímým, tj. pakliže rozhodce například současně působí jako zaměstnanec jedné ze stran rozhodčí smlouvy, jako obchodní partner, potažmo jako kolega v zaměstnaneckém či obdobném poměru, a nelze jej tedy spatřovat jen v tom, že rozhodci vzhledem ke každé jím vyřízené

věci vzniká nárok na odměnu. V opačném případě by totiž mohla být totožná námitka vznášena i vůči stálým rozhodčím soudům, jež ostatně taktéž mohou strany sporu do rozhodčích doložek navrhopat opakovaně, což její relevanci zjevně vylučuje (srov. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 4022/2017 ze dne 23. 1. 2018).“

Ústavní soud přihlédl ke zjištěním učiněným v projednávané věci, ze kterých vyplynulo, že daný rozhodce rozhodoval v posledních letech více než 13 000 sporů, v nichž vystupovala oprávněná, načež dospěl k závěru, že v tomto případě bylo možno uvažovat rovněž o podjatosti právě z důvodu opakovaného, a nikoliv zanedbatelného využívání jednoho a téhož rozhodce (takový rozhodce je v odborné literatuře označován jako tzv. repeat player – srov. RYŠAVÝ, L. *Nezávislost a nestrannost rozhodce*. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 135). Ústavní soud připustil, že opakované využívání jednoho rozhodce není v praxi ničím neobvyklým, neboť taková osoba zpravidla (a právě proto) disponuje potřebnými znalostmi a zkušenostmi, současně však podle něj nelze vyloučit, že v těchto situacích může vztah mezi rozhodcem a oprávněným subjektem přerůst až v ekonomickou závislost. V každém případě je však nutné vzájemné vztahy rozhodce a účastníků řízení posuzovat detailněji, k čemuž však – vzhledem k opomenutí navrhovaného důkazu ze strany soudu – v souzené věci nedošlo.

Vznesení námítky promlčení exekutorem v rozporu s dobrými mravy

nález sp. zn. II. ÚS 1782/19 ze dne 8. 10. 2019

*§ 47 exekučního řádu
zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem*

V dané věci se stěžovatel domáhal po soudním exekutorovi náhrady škody v částce 1 624 800 Kč, která mu měla vzniknout v důsledku toho, že soudní exekutor za účelem vymožení nákladů exekuce ve výši 15 692 Kč postihl členský podíl stěžovatele v bytovém družstvu, a to za situace, kdy již byly prováděny srážky z invalidního důchodu stěžovatele, ale jelikož Česká správa sociálního zabezpečení platby nedostatečně identifikovala, soudní exekutor je vracel zpět. Nařízení exekuce postižením členských práv a povinností stěžovatele v bytovém družstvu mělo za následek zánik jeho členství v bytovém družstvu a vyplacení vypořádacího podílu, který činil necelých 40 000 Kč, z nichž stěžovatel nakonec obdržel 17 704,50 Kč. Stěžovatel proto dovozoval, že byl v důsledku postupu soudního exekutora fakticky připraven o byt, jehož tržní hodnota byla mnohonásobně vyšší, a rozdíl mezi tržní hodnotou bytu a vypořádacím podílem pak požadoval v rámci řízení o náhradě škody. Obecné

soudy nejprve dospěly k závěru, že soudní exekutor při provádění exekuce nijak nepochybil, nicméně po zásahu ze strany Ústavního soudu, který nálezem sp. zn. IV. ÚS 4489/12 ze dne 4. 6. 2014 jejich rozhodnutí zrušil, soud prvního stupně dovodil, že soudní exekutor postupoval v rozporu s ustanovením § 47 odst. 1 exekučního řádu, neboť nedostál povinnosti zvolit takový způsob exekuce, který nebyl zřejmě nevhodný, a to zejména vzhledem k nepoměru výše dluhu stěžovatele a ceny předmětu, z něhož mělo být splnění jeho dluhu dosaženo. Soud prvního stupně proto žalobě v plném rozsahu vyhověl. Odvolací soud nicméně, na podkladě námitky promlčení vznesené soudním exekutorem, rozhodnutí soudu prvního stupně změnil a žalobu zamítl. Následné dovolání stěžovatele Nejvyšší soud odmítl.

Ústavní soud ve svém nálezu, jímž rozhodnutí odvolacího a Nejvyššího soudu zrušil, vyslovil názor, že na stát (a obdobně i na soudního exekutora) je nutno klást vyšší požadavky, pokud jde o akceptovatelnost některých procesních postupů (v tomto případě námitky promlčení), zvláště je-li pasivně legitimován v řízení o náhradě škody (újmy), již měl při výkonu své činnosti způsobit. Ústavní

soud následně podrobil kritice závěr krajského soudu, že námitka promlčení nebyla vznesena v rozporu s dobrými mravy, přičemž odmítl, že by na přijatelnost námitky promlčení mohlo mít vliv, že se v případě pochybení exekutora jednalo toliko o hrubou nedbalost, a nikoliv o úmysl, jakož i argument, že nedošlo k bezprostřednímu zásahu do sféry bydlení stěžovatele, neboť tento měl zajištěno ubytování ve své chatě. Ústavní soud naopak akcentoval skutečnost, že se soudní exekutor nijak nezajímal o to, proč nejsou prováděny srážky z invalidního důchodu stěžovatele, přičemž připomněl, že soudní exekutor vykonává de facto veřejnou moc a o to více po něm lze spravedlivě požadovat náležitou opatrnost a pečlivost. U stěžovatele pak Ústavní soud naopak vyzdvihl, že se o případ, v mezích svých možností, zajímal a nelze mít za to, že by svá práva hájil nedůsledně. Ústavní soud proto uložil obecným soudům, aby nepřihlížely k námitce promlčení vznesené soudním exekutorem, neboť není spravedlivé, aby takto jím formulovaná obrana – za okolností výše uvedených – požívala právní ochrany.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

Mgr. David Hozman

odborný asistent
Vysoká škola finanční a správní

1. Exekuční návrh

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn.20 Cdo 1766/2019 ze dne 10. 7. 2019

k ustanovení § 37 odst. 2 exekučního řádu

Ustanovení § 175 odst. 1 a 2 daňového řádu ukotvuje specifický předpoklad pro zahájení a vedení exekuce pro případ, že exekučním titulem je rozhodnutí správce daně ve smyslu ustanovení § 175 odst. 1 daňového řádu. Úvaha exekučního soudu, zda exekuce, v níž má být vykonán exekuční titul ve smyslu ustanovení § 175 odst. 1 daňového řádu, však má své meze předepsané zákonem, konkrétně ustanovením § 175 odst. 2 daňového řádu.

Z tohoto ustanovení se podává, že nikoliv každý údajně nesprávný postup správce daně, který vyústil v podání exekučního návrhu podle ustanovení § 175 odst. 1 daňového řádu, je důvodem pro zamítnutí exekučního návrhu, případně pro zastavení již zahájené exekuce. Důvod pro zamítnutí exekučního návrhu nebo pro zastavení exekuce musí být kvalifikovaný v tom smyslu, že výše předpokládaných nákladů spojených s exekucí konanou podle exekučního řádu není ve zjevném nepoměru k výši plnění, jež má být vymoženo.

Ustanovení § 175 odst. 1 daňového řádu je ve vztahu k ustanovení § 251 odst. 2 občanského soudního řádu v poměru speciality, když jeho smyslem je zabezpečit, aby správce daně nemusel vést daňovou exekuci, jestliže k tomu není personálně a materiálně vybaven, a namísto toho mohl zvolit jiný postup, vedoucí k prosazení jím vydaného exekučního titulu, jímž je mimo jiné i podání exekučního návrhu, a to za předpokladu, že tento návrh není s ohledem na očekávané náklady exekuce konané podle exekučního řádu zjevně nepřiměřený.

2. Exekuční titul

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2065/2019 ze dne 6. 8. 2019

k ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu

Nařídí-li soud podle notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti exekuci, ačkoliv oprávněný nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok, je to důvodem k zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu. Z uvedeného nutně vyplývá, že platební povinnosti, k jejichž splnění se povinný zavázal v dohodě obsažené v exekutorském zápise se svolením k vykonatelnosti, lze poměřovat jen tím, jaké povinnosti pro něj vyplývají z uzavřeného hmotněprávního úkonu.

Exekuční titul v podobě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti (ustanovení § 71b odst. 1 notářského řádu), jakožto procesní dohoda smluvních stran notářského zápisu, není způsobilý modifikovat původní hmotněprávní ujednání v podobě smlouvy o úvěru tak, aby toliko na základě porušení povinnosti nově nastolené právě až v notářském zápise bylo následně možné na základě něj nařídít exekuci.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1090/2019 ze dne 14. 5. 2019

k ustanovení § 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu

Podle ustanovení § 24 odst. 9 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, výplatou plnění z garančního fondu vzniká Kanceláři právo vůči tomu, kdo odpovídá za škodu podle odstavce 2 písm. a), b) a g), na náhradu toho, co za něho plnila včetně nákladů na jinou osobu pověřenou Kanceláři vyřízením případu a poskytnutím plnění poškozenému nebo uplatněním tohoto práva; odpovídá-li za škodu více osob, pak za takovou pohledávku Kanceláře odpovídají tyto osoby společně a nerozdílně. Vůči pohledávce Kanceláře na náhradu podle věty první jsou solidárními dlužníky provozovatel a řidič vozidla, jehož provozem byla způsobena škoda; řidič pouze tehdy, pokud za škodu odpovídá.

V projednávané věci odvolací soud dovodil, že osobou odpovědnou za škodu byl pouze povinný 1) jako řidič vozidla, neboť řídil vozidlo, které nebylo pojištěno, bez vědomí jeho vlastníka; povinný 2) nebyl v době dopravní nehody řidičem vozidla, proto vůči němu nemá oprávněná práva na náhradu škody.

Oprávněné nelze přisvědčit, že škoda [jako následek dopravní nehody při řízení vozidla povinným 1)] vznikla už

v okamžiku, kdy se povinný 1) a 2) údajně bez vědomí vlastníka zmocnili vozidla s úmyslem je užívat. Na základě tohoto dřívějšího a údajně společného jednání povinných 1) a 2) došlo k zásahu do vlastnického práva vlastníka vozidla. Újma proto mohla v té chvíli vzniknout pouze na straně vlastníka vozidla. Škoda, jejíž náhrady se domáhá oprávněná, vznikla až na základě dopravní nehody, následkem protiprávního jednání povinného 1) jako řidiče vozidla.

Protiprávního jednání, které vedlo ke způsobení dopravní nehody, se přitom dopustil pouze povinný 1) jako řidič vozidla, povinný 2) byl podle skutkových zjištění soudu prvního stupně i odvolacího soudu spolujezdcem, který do řízení nezasahoval. Z žádného ustanovení zákona č. 168/1999 Sb. ani zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, neplyne, že by spolu s řidičem měl odpovídat i spolujezdec, a to ani za situace, kdy se vozidla spolu s řidičem před nehodou svévolně zmocnil. Ani za takových okolností totiž spolujezdec nezískává postavení „provozovatele“ ve smyslu § 4 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb.; provozovatelem vozidla je totiž výhradně vlastník nebo jiná osoba, která je jako provozovatel zapsána v registru silničních vozidel podle zvláštního předpisu nebo obdobné evidenci jiného státu.

Jedinou výjimku z pravidla, že za škodu způsobenou řidičem vozidla, které bylo vlastníku svévolně odňato, odpovídá pouze řidič, je situace, kdy vozidlo vlastníku svévolně odňala třetí osoba, která při dopravní nehodě vozidlo neřídila, a to za předpokladu, že této osobě byly známy okolnosti ovlivňující způsobilost řidiče (například absence řidičského oprávnění, opilost apod.), který vozidlo v době dopravní nehody řídil. Odpovědnost třetí osoby za takových okolností nevzniká proto, že by tato osoba škodu způsobila, ale proto, že svým dřívějším protiprávním jednáním (svévolným odnětím vozidla jeho vlastníku) vstoupila do práv a povinností provozovatele vozidla.

Vzhledem k tomu, že odvolací soud přijal paušální závěr o tom, že povinný 2) nemohl za žádných okolností odpovídat za škodu způsobenou při řízení motorového vozidla povinným 1), není jeho právní závěr s ohledem na shora uvedené správný. Je přitom věcí povinného 2) – jenž v rámci exekučního titulu, jímž je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, uznal svou povinnost plnit –, aby případně tvrdil a prokázal takové skutkové okolnosti, pro které povinný 1) jako řidič nebyl v době způsobení nehody pod vlivem shora příkladmo uvedených negativních okolností ovlivňujících jeho způsobilost k řízení, případně že o nich nemohl vědět nebo nemohl povinnému 1) v řízení zabránit, případně že vozidlo svévolně odňal z dispozice vlastníka spolu s povinným 1).

3. Společné jmění manželů

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1176/2019 ze dne 5. 6. 2019

k ustanovení § 42 exekučního řádu

Podle ustanovení § 267 odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění účinném do dne 30. 6. 2015, právo k majetku, které nepřipouští výkon rozhodnutí, lze uplatnit vůči oprávněnému návrhem na vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí v řízení podle třetí části tohoto zákona. Podle ustanovení § 267 odst. 2 občanského soudního řádu v témže znění obdobně podle odstavce 1 se postupuje, byl-li nařízeným výkonem rozhodnutí postižen majetek, který patří do společného jmění manželů nebo se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela, ale vymáhanou pohledávku nelze z tohoto majetku uspokojit.

Podle ustanovení § 262b odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění účinném ode dne 1. 7. 2015, je-li výkonem rozhodnutí postižen majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, nebo nelze-li ho výkonem rozhodnutí postihnout, může se manžel povinného domáhat v této části zastavení výkonu rozhodnutí. O tom musí být soudem poučen.

Ze zmíněné právní úpravy vyplývá, že ode dne 1. 7. 2015 se změnila právní ochrana manžela povinného v tom směru, že na rozdíl od vylučovací žaloby, která sloužila k obraně manžela povinného do dne 30. 6. 2015, nyní k jeho ochraně slouží výlučně návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, popřípadě exekuce.

Podá-li po dni 30. 6. 2015 (od účinnosti zákona č. 139/2015 Sb.) manžel povinného návrh na částečné zastavení exekuce prodejem věcí s odůvodněním, že exekucí je postižen majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, přestože již dříve byl pravomocně zamítnut jeho návrh na vyloučení týchž věcí z exekuce podle ustanovení § 267 odst. 2 občanského soudního řádu, ve znění účinném do dne do 30. 6. 2015, podaný z téhož důvodu, brání věcnému projednání návrhu na částečné zastavení exekuce překážka věci pravomocně rozhodnuté (ustanovení § 159a odst. 4 občanského soudního řádu).

rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2125/2019 ze dne 1. 8. 2019

k ustanovení § 42 exekučního řádu

Podle ustanovení § 703 odst. 1 (starého) občanského zákoníku, jestliže se za trvání manželství manželé nebo jeden z nich stanou nájemci bytu, vznikne společný nájem bytu manželů. Podle ustanovení § 703 odst. 2 (starého) občanského zákoníku vznikne-li jen jednomu z manželů za trvání manželství právo na uzavření smlouvy o nájmu družstevního bytu, vznikne se společným nájmem bytu manželů i společné členství manželů v družstvu; z tohoto členství jsou oba manželé oprávněni a povinni společně a nerozdílně. Podle ustanovení § 703 odst. 3 (starého) občanského zákoníku ustanovení odstavců 1 a 2 neplatí, jestliže manželé spolu trvale nežijí.

V případě podílu v bytovém družstvu platí, že společné členství manželů v bytovém družstvu a následně i společný nájem manželů k družstevnímu bytu vzniká ze zákona, jakmile jsou naplněny předpoklady podle ustanovení § 703 odst. 2 a odst. 3 (starého) občanského zákoníku. Vznik, existenci a zánik společného členství i společného nájmu družstevního bytu upravují kogentní ustanovení občanského zákoníku a nelze je smluvně ovlivnit. Tento závěr je potom třeba přijmout i v případě, kdy před nabytím členství v družstvu došlo ke smluvnímu zúžení společného jmění manželů.

Skutečnost, že zde před vznikem členství v bytovém družstvu nedošlo k zúžení společného jmění manželů, nýbrž k zrušení bezpodílového spoluvlastnictví manželů na daném závěru nic nemění. Trvalo-li v době nabytí členského podílu manželství povinného a manžela povinného, přičemž spolu manželé žili a dodnes žijí ve společné domácnosti, podle ustanovení § 703 odst. 2 (starého) občanského zákoníku vzniklo oběma manželům společné členství v bytovém družstvu, jakož i společný nájem ke družstevnímu bytu.

4. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 4243/2018 ze dne 30. 7. 2019

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu

Z pouhé skutečnosti, že je účastník zastoupen v řízení advokátem, nelze usuzovat na majetkové poměry účastníka, zvláště pokud soudu nejsou známy konkrétní sjednané podmínky právního zastoupení. Obstát proto nemůže úvaha odvolacího soudu, že jelikož povinný pravděpodobně disponuje prostředky nezbytnými k úhradě právních služeb, nelze vyloučit, že další šetření soudního exekutora budou úspěšná.

Je-li vztah advokáta a klienta založen smluvně, je výše či způsob určení odměny za poskytnutí právní služby výsledkem dohody a má přednost před jejím určením jako tzv. mimosmluvní odměny podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Hranice smluvní autonomie v určení výše odměny jsou pak vymezeny požadavkem na její přiměřenost, přičemž smluvní odměna nesmí být ve zřejmém nepoměru k hodnotě a složitosti věci (srov. ustanovení § 4 odst. 3 advokátního tarifu, čl. 10 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky) a v praxi se objevuje celá řada způsobů jejího stanovení (odměna časová, úkonová, podílová, paušální, podle výsledku apod.).

Byť je úplatnost poskytování právních služeb advokátem pravidlem, ustanovení § 22 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, předpokládá, že v některých případech může být advokacie vykonávána také bezúplatně. V advokacii není výjimečné, že advokát ojediněle poskytne právní službu bezplatně či za sníženou odměnu tzv. „pro bono“ osobě potřebné, nemajetné, v tíživé sociální, zdravotní či jiné těžké osobní situaci, ale rovněž například svému rodinnému příslušníku či v zájmu šíření svého „dobrého jména“ za účelem získání další klientely apod.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1578/2019 ze dne 7. 8. 2019

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu

Důvod zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu se uplatňuje především v exekuci prodejem movitých a nemovitých věcí, případně podniku. V exekuci srážkami ze mzdy či jiného příjmu však ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu zásadně není namístě, protože srážky ze mzdy či jiného příjmu se opakují tak dlouho (ustanovení § 284 odst. 1 a § 299 odst. 1 občanského soudního řádu), dokud není vymáhaná pohledávka i s příslušenstvím, tedy i s náklady výkonu, zaplácena.

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu má být aplikováno zdrženlivě, protože aby exekuce byla prohlášena za nepřijatelnou pro okolnosti na straně povinného, musí jít o skutečnosti, které působí intenzivně a v podstatné míře; přirozeným vyústěním exekuce totiž je, že bude provedena, nikoli zastavena bez plného uspokojení oprávněného. Tomu odpovídá i míra ochrany, jež je v exekuci poskytována povinnému a která je zásadně limitována tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo autoritativním výrokem uloženo.

V projednávané věci jsou srážkami z důchodu povinného prozatím prováděny jiné exekuce směřující k uspokojení

pohledávek jiných věřitelů povinného, jež mají lepší pořadí. Nejde tedy o situaci, kdy nebyl zjištěn žádný postižitelný majetek povinného, a proto lze očekávat, že exekuce i v tomto případě splní zákonem stanovený účel¹.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2039/2019 ze dne 10. 7. 2019

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Je-li exekučním titulem notářský zápis se svolením k vykonatelnosti a domáhá-li se povinný zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu z důvodu, že oprávněný nemá na vymáhané (vymožené) plnění podle hmotného práva nárok, rozhodne soud o tomto návrhu povinného i poté, co pohledávka s příslušenstvím a náklady exekuce byly vymoženy.

Přitom odvolací soud zváží, zda s ohledem na konkrétní okolnosti případu (zejména vzhledem k míře případného neoprávněného zásahu do majetkových práv povinného následkem realizace nezpůsobitelného exekučního titulu, s přihlédnutím k časovému odstupu od vymožení plnění z exekučního titulu do podání návrhu na zastavení exekuce, jakož i k důvodům, proč povinný nepodal návrh na zastavení exekuce do doby vymožení plnění, i vzhledem k míře poškození majetkových zájmů oprávněného a soudního exekutora, k nimž dojde následkem zastavení exekuce po vymožení) je zastavení exekuce po vymožení plnění z exekučního titulu nepřiměřeným krokem.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2706/2019 ze dne 12. 11. 2019

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Exekuce již z povahy věci představuje nucený výkon povinnosti stanovené povinnému v exekučním titulu, který s sebou nezřídka přináší negativní dopady (různé intenzity) promítající se do životního standardu povinného i jeho okolí.

Přestože Nejvyšší soud vnímá specifčnost posuzovaného případu spojenou s osobou dcery povinného a jeho manželky, nelze bez dalšího uzavřít, že se jedná o okolnost vyznačující se odpovídající relevancí, a to takovou, aby další vedení exekuce bylo (jednou provždy) nepřijatelné ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. h)

¹ Shodné závěry přineslo usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2485/2019 ze dne 3. 9. 2019 a usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2780/2019 ze dne 3. 9. 2019.

občanského soudního řádu. Argument (byť podpořený lékařskými zprávami), kterým je „možnost zhoršení zdravotního stavu jejich dcery“ v důsledku provedení exekuce, nemůže naplnit hypotézu důvodu pro zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, neboť se jedná o okolnost vycházející z trvale nepříznivého zdravotního stavu dcery, jejíž negativní účinky má, měla by a může minimalizovat péče rodiny, vhodný a včasný postup rodičů postižené dcery při výběru a zařizení náhradního bydlení, pomoc státu v sociální oblasti, citlivý přístup při samotném vyklizení nemovité věci (rodinného domu) či přiměřený postup postupného navykání dcery na nové prostředí.

Opačný závěr, jenž by dovozoval důvod k zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu vždy vzhledem k možným (byť i pravděpodobným) psychickým či zdravotním komplikacím povinného či osob jemu blízkých, by představoval nepřiměřený excés od naprosto fundamentální zásady exekučního řízení, tj. od přirozeného smyslu exekuce, jímž je její provedení, a nikoli zastavení.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2747/2019 ze dne 18. 9. 2019

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Oprávněný může s povinným (mimo jiné) dohodnout, že své právo nebude po určitou dobu nebo trvale vymáhat výkonem rozhodnutí (exekucí), případně že se takového práva vzdává, a není důvod, aby taková dohoda, zní-li na určitou dobu, nebyla respektována; jestliže byl před jejím uplynutím přesto návrh na nařízení exekuce podán a exekuce nařízena (ať byla dohoda uzavřena kdykoli), je přiměřené, aby exekuce byla zastavena podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu. Dodatečná ujednání uvedeného typu totiž nejsou nikterak v kolizi s exekučním titulem (ať už vydaným před či po uzavření takovéto dohody), neboť jimi oprávněný „pouze“ dobrovolně omezuje právo přiznané mu exekučním titulem dočasně či trvale (ne)vykonat podle dohodnutých podmínek.

Ohledně pohledávky již přiznané vykonatelným rozhodnutím lze uzavřít dohodu, jíž si účastníci sjednají, že dluh bude splněn ve splátkách, a taková dohoda o změně splatnosti stanovené původním exekučním titulem je způsobilá být důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu; uvedený závěr však dopadá toliko na dohody uzavřené až po vydání exekučního titulu, nikoli na dohody uzavřené před ním.

Jestliže nalézací soud provedl důkaz již v té době existující dohodou a exekučním titulem autoritativně určil

povinnému dobu splatnosti jeho závazku vůči oprávněnému (byť odlišně od znění v dohodě), nepředstavuje tato skutečnost rušivou (pro účastníky překvapivou) okolnost, pro niž by exekuce měla být podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu zastavena.

5. Prodej nemovitých věcí

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2664/2019 ze dne 10. 9. 2019

k ustanovení § 336k občanského soudního řádu

Zákonná úprava rozděluje průběh výkonu rozhodnutí (exekuce) prodejem nemovitých věcí do několika relativně samostatných fází, z nichž v každé se řeší vymezený okruh otázek. Úkony soudu, účastníků řízení a osob na řízení zúčastněných jsou zpravidla završeny pravomocným rozhodnutím, jímž je ukončen určitý úsek a je předpokladem pro další pokračování v řízení.

Předpokladem pro jednání o rozvrhu podstaty je řádné ukončení fáze dražby nemovitých věcí, které spočívá v zaplacení nejvyššího podání a nabytí právní moci usnesení o příklepu. Neexistuje-li v době rozhodování o rozvrhu rozdělované podstaty pravomocné usnesení o příklepu, respektive je-li pravomocné usnesení o příklepu zrušeno dříve, než rozhodnutí o rozvrhu rozdělované podstaty nabylo právní moci, není již možné rozhodnutí o rozvrhu v odvolacím řízení potvrdit jako správné, neboť chybí jeden z předpokladů pro rozvrhové jednání, jímž je pravomocné usnesení o příklepu.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 477/2019 ze dne 23. 7. 2019

k ustanovení § 336k občanského soudního řádu

Jestliže před dražebním jednáním je podán návrh na zastavení exekuce, který soud vyhodnotí jako zjevně nedůvodný a přistoupí k dražbě, pak obrana povinného spočívá v podání odvolání proti usnesení o příklepu s námitkou, že za situace, kdy soud dražil přes důvodně podaný návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, byl příklep udělen proto, že při dražebním jednání došlo k porušení zákona.

Odvolací soud by pak za této situace neměl požadovat, aby bylo nejprve rozhodnuto o dříve podaném návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí, nýbrž v rámci přezkumu usnesení o příklepu posoudit dříve podaný návrh na zastavení a v případě závěru o jeho důvodnosti změnit napažené usnesení tak, že se příklep neuděluje, a to z toho důvodu, že při dražbě byl porušen zákon (neboť bylo draženo za situace, kdy výkon rozhodnutí měl být zastaven).

Obdobně může být postupováno i v případě, kdy sice návrh na zastavení výkonu rozhodnutí byl podán i po vydání rozhodnutí o příklepu, důvody pro zastavení však zde byly již v době dražebního jednání (a soud o nich věděl, či alespoň vědět měl). Po právní moci usnesení o tom, že se příklep neuděluje, může být již rozhodnuto o zastavení výkonu rozhodnutí (tj. i zastavení exekuce), aniž by se tak již dělo v rozporu s ustanovením § 337h odst. 3 věty první občanského soudního řádu.

Naproti tomu v případě, že v době dražebního jednání důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) naplněny nebyly (typicky v případě zaplacení povinným v době po vydání usnesení o příklepu), důvody pro změnu usnesení o příklepu tak, že se příklep neuděluje, nejsou dány. Rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí by tak za této situace představovalo obcházení důsledků ustanovení § 336k občanského soudního řádu.

6. Prodej zástavy

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 41/2018 ze dne 24. 7. 2019

k ustanovení § 336a odst. 2 a 338a občanského soudního řádu

Jde-li o nájemní či pachtovní právo, výměnek nebo právo odpovídající věcnému břemeni (o tzv. excesivní závady), může soud v usnesení rozhodnout o jejich zániku v případě, že jsou splněny předpoklady kumulativně uvedené v ustanovení § 336a odst. 2 občanského soudního řádu. Kdyby totiž i takové tzv. excesivní závady měly přejít na vydražitele, bylo by uspokojení zástavního věřitele z výtežku prodeje zástavy v rozporu se smyslem a účelem zajištění pohledávek prostřednictvím zástavního práva ztíženo, nebo dokonce znemožněno.

Jde-li o nájemní či pachtovní právo, výměnek nebo právo odpovídající věcnému břemeni, které vzniklo až poté, co již k nemovité věci bylo zřízeno zástavní právo, a bylo-li by zohlednění takové závady ve výsledné ceně prodávané zástavy na újmu (byť i částečného) uspokojení zástavního věřitele, je zpravidla odůvodněn závěr, že jsou dány předpoklady k rozhodnutí o zániku tzv. excesivních závad.

Pokud by nájemní vztah nezanikl, nejenže by vydražitel, který by vstoupil do postavení pronajímatele, zaplatil v dražbě za nemovitou věc i s ohledem na provedené investice a zároveň potenciálně čelil možnosti, že mu vznikne povinnost nahradit nájemkyni provedené investice, ale zároveň by nájemkyně vydražiteli neplatila nájemné, které již za celou dobu nájmu uhradila dopředu povinnému, přičemž tyto skutečnosti by velmi výrazně omezovaly prodejnost nemovité věci v dražbě, a ohrožovaly tak naplnění uhrazovací funkce zástavního práva. Nelze tak

hodnotit jako nesprávný postup znalce, když určil výši obvyklého nájemného podle aktuálního stavu bytu (standardně vybaveného), když vydražitel za byt zaplatí cenu, v níž je již zahrnuto i jeho nájemcem pořízené vybavení (podlahy, obklady, sanita), a to zejména s přihlédnutím ke způsobu vypořádání investic do bytu, které si nájemkyně s pronajímatelem (povinným) ujednali.

Zástavní právo má v první řadě funkci zajišťovací; zabezpečuje pohledávku zástavního věřitele již od okamžiku svého vzniku, vede (motivuje) dlužníka k tomu, aby pohledávku zástavního věřitele dobrovolně splnil, a zástavnímu věřiteli poskytuje jistotu, že se bude moci uspokojit ze zástavy, nebude-li jeho pohledávka řádně a včas splněna. Nebyla-li pohledávka zástavního věřitele řádně a včas splněna, uplatní se uhrazovací funkce zástavního práva; zástavní věřitel je oprávněn uspokojit se ze zástavy, aniž by musel spoléhat na to, že se domůže úhrady své pohledávky z majetku dlužníka.

Má-li se úspěšně naplnit uhrazovací funkce zástavního práva (tj. nebyla-li zajištěná pohledávka řádně a včas splněna a vzniklo-li tedy zástavnímu věřiteli právo na uspokojení ze zástavy), musí být zástavnímu věřiteli zaručeno také to, aby ze zpeněžení zástavy byl dosažen takový výtežek, jaký bylo možné očekávat při zřízení zástavního práva.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3731/2018 ze dne 28. 5. 2019

k ustanovení § 338a občanského soudního řádu

Právo (nárok) na uspokojení ze zástavy vzniká dnem, kdy je zástavní věřitel podle hmotného práva oprávněn požadovat, aby zajištěná pohledávka byla uhrazena z výtežku získaného zpeněžením zástavy; takový okamžik nastává tehdy, jestliže dlužník zajištěnou pohledávku řádně a včas nesplnil. Jak dále správně uvedl již v dovoláním napadeném usnesení odvolací soud, v případě, že dlužník neplatí sjednané splátky úvěru nebo jinak podstatně poruší povinnosti z úvěrové smlouvy a že zástavní věřitel proto má právo odstoupit od smlouvy, popřípadě smlouvu (poskytnutí úvěru) vypovědět, není pro vznik práva (nároku) na uspokojení ze zástavy významné, kdy zástavní věřitel mohl (nejdříve) od smlouvy odstoupit nebo smlouvu (poskytnutí úvěru) vypovědět a současně požadovat okamžité vrácení úvěru, ale zda a kdy se rozhodl svého oprávnění využít a zda, popřípadě kdy, ho skutečně využil.

Neplatí-li dlužník řádně sjednané splátky úvěru, může to mít za následek nejen zmíněnou možnost věřitele odstoupit od smlouvy, popřípadě smlouvu (poskytnutí úvěru) vypovědět, ale není ani vyloučeno, aby účastníci smlouvy sjednali možnost, že se v takovém případě může

věřitel domáhat zaplacení celé dlužné částky. Žádost věřitele o zaplacení celé pohledávky je jeho jednostranným právním úkonem (jednáním), bez něhož povinnost dlužníka zaplatit celou dlužnou částku ihned (nebo v jím stanovené lhůtě) nemůže nastat. Vzhledem k tomu, že jde o adresovaný právní úkon (jednání), musí být dlužníkovi také doručen. Teprve okamžikem doručení dlužníkovi nastávají popsané právní účinky takového projevu vůle. Oprávněná v dovolání namítá, že pohledávku za dlužníkem „nemohla zesplatnit, a to z toho důvodu, že dlužník nemá právního nástupce“. S tímto tvrzením oprávněně nelze souhlasit. Stav, jaký tu vzniká v době od smrti zůstavitele až do pravomocného usnesení soudu, kterým se řízení o dědictví končí, se projevuje také ve vztazích k majetku patřícímu do dědictví a k zůstavitelovým dluhům. Až do vypořádání dědictví pravomocným usnesením soudu o dědictví jsou dědici považováni za vlastníky celého majetku patřícího do dědictví (všech věcí, hodnot a jiných majetkových práv zůstavitele), z právních úkonů (jednání), týkajících se věcí, hodnot nebo jiných majetkových práv patřících do dědictví, jsou oprávněni a povinni vůči jiným osobám společně a nerozdílně a jejich dědický podíl vyjadřuje míru, jakou se navzájem podílejí na těchto právech a povinnostech. Oprávněně tak nic nebránilo, aby nejméně v době ode dne, kdy dlužník zemřel, do dne, kdy Okresní soud v Příbrami rozhodl o výtěžku likvidace dědictví, pohledávku ze Smlouvy „zesplatnila“ – vyzvala (požádala) dědice (pozůstalého otce a matku) k zaplacení zbytku úvěru včetně úroků a všech pohledávek v jí (oprávněnou) určené lhůtě.

Obstát nemůže ani námitka povinné uvedená v dovolání, že okamžikem ukončení likvidace dědictví došlo k zániku zajištění úvěru zástavním právem, neboť „nadále nebylo žádných dědiců, na které by závazek zesnulého přešel, tudíž muselo dojít, bez dalšího, k zániku takového závazku včetně zajištění, s ohledem na akcesoritu zástavního práva jakožto zajišťovacího práva...“

Podle ustanovení § 175v odst. 4 věty první a druhé občanského soudního řádu, ve znění do dne 31. 12. 2013, pravomocným skončením likvidace zaniknou proti dědicům neuspokojené pohledávky věřitelů. Rovněž zanikají zástavní práva zajišťující pohledávky, jejichž dlužníkem je osoba odlišná od zůstavitele.

Zástavní právo je právem subsidiárním a akcesorickým. Subsidiarita zástavního práva vyjadřuje, že jde o podpůrný zdroj uspokojení pohledávky zástavního věřitele, který se uplatní jen tehdy, jestliže pohledávka nebyla dlužníkem dobrovolně splněna a ani nezanikla jiným způsobem. Akcesorickým je zástavní právo zejména proto, že vzniká pouze tehdy, vznikla-li platně také pohledávka, k jejímuž zajištění má sloužit, a že dochází k jeho zániku, zanikla-li zajištěná pohledávka. Princip akcesority je třeba vztáhnout jen k zajištěné pohledávce a nikoliv k osobě dlužníka.

Smysl zajištění pohledávky spočívá v tom, že věřitel, který nemůže být uspokojen dlužníkem z důvodů spočívajících v osobě dlužníka, má nárok na uspokojení ze zajištění poskytnutého třetími osobami; neznámá to tedy, že by tím zanikla povinnost náhradního dlužníka (vzniklá z titulu poskytnutí zajištění), neboť okolnosti týkající se hlavního dlužníka nedopadají do právních poměrů náhradního dlužníka a nemohou mít za následek zánik jeho povinností vůči věřiteli.

Smrtí dlužníka (fyzické osoby) povinnost plnit nezaniká, ledaže by jejím obsahem bylo plnění, které mělo být provedeno osobně dlužníkem. V případě, že povinnost plnit smrtí dlužníka nezanikla, nemohlo zaniknout ani zajištění pohledávky dlužníkovou věřitele, včetně zajištění zástavním právem.

Na uplatnění pohledávky, která byla zajištěna třetí osobou (například ručením, zástavním právem apod.), nemají vliv skutečnosti, že dlužník zemřel a že tu není nikdo, kdo by za jeho dluhy odpovídal, popřípadě že jeho dědici odpovídají za dluhy jen do výše ceny nabytého dědictví, a že pravomocným skončením likvidace dědictví nezaniká podle ustanovení § 175 v odst. 4 věty druhé občanského soudního řádu (ve znění do 31. 12. 2013) ručení, které převzal ručitel k zajištění pohledávek zůstavitelových věřitelů, i když zůstaly při rozvrhu výtěžku zpeněžení zůstavitelova majetku neuspokojeny.

7. Exekuce na nepeněžitě plnění

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 527/2019 ze dne 17. 6. 2019

k ustanovení § 343 občanského soudního řádu

Podmínkou nařízení výkonu rozhodnutí o vyklizení bytu je zajištění bytové náhrady přisouzené vyklizovanému rozhodnutím, jehož výkon se navrhuje. Teprve poté, co oprávněný zajištění bytové náhrady prokáže, lze proti osobě, jíž byla uložena povinnost byt vyklidit, nařídit výkon rozhodnutí.

Náhradním ubytováním (na rozdíl od přístřeší, které je zákonem definováno jen jako provizorium do doby, než si nájemce opatří řádné ubytování a prostor k uskladnění věcí) se rozumí bytová náhrada, jež se zásadně pojí s bydlením trvalého charakteru; tím se rozumí nejen doba, na kterou je třeba náhradní ubytování zajistit, nýbrž i kvalita prostor, které mohou jako náhradní ubytování trvale sloužit. U náhradního ubytování je podmínka jeho zajištění z časového hlediska splněna vždy, byla-li náhrada zajištěna na dobu neurčitou, tedy na dobu, o které není jisto, ve kterém časovém okamžiku skončí.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 1719/2019 ze dne 8. 10. 2019

k ustanovení § 351a občanského soudního řádu

Předpokladem nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle ustanovení § 351a občanského soudního řádu je existence vykonatelného rozhodnutí nebo jiného titulu, jímž byla povinnému uložena povinnost k nepeněžitému plnění, přičemž tato povinnost byla povinným dobrovolně nebo prostřednictvím výkonu rozhodnutí (exekuce) splněna, čímž zanikla možnost domáhat se úspěšně návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí opětovného vynucení splnění exekučním titulem uložené povinnosti, avšak povinný po tomto dobrovolném nebo vynuceném splnění uložené povinnosti protiprávně narušil exekučním titulem předpokládaný stav.

Splnil-li povinný vykonávané rozhodnutí, avšak následným protiprávním jednáním způsobil změnu stavu, který toto rozhodnutí předpokládá (tj. předešlého stavu), oprávněný může v souladu s ustanovením § 73 odst. 1 exekučního řádu za přiměřeného použití ustanovení § 351a občanského soudního řádu podat návrh na pověření soudního exekutora vedením exekuce, aby na náklady povinného došlo k obnovení stavu předpokládaného exekučním titulem. Nejedná se přitom o samostatný způsob exekuce, nýbrž o prostředek k vymození jednou již splněné a následně porušené povinnosti.

V projednávané věci byla povinnému exekučním titulem uložena povinnost k nepeněžitému plnění, a to k vyklizení společných prostor. Proti povinnému byl podle exekučního titulu nařízen výkon rozhodnutí, který byl následně proveden. Ze spisu přitom vyplývá, že materiální vykonatelnost exekučního titulu nečinila v průběhu řízení problémy, z exekučního titulu bylo zřejmé, jaké prostory mají být vyklizeny, a k jejich vyklizení také fakticky došlo.

Byl-li povinný ze společných prostor vyklizen a poté se do nich znovu protiprávně nastěhoval, je možné nařídit výkon rozhodnutí k obnovení předešlého stavu v souladu s ustanovením § 351a občanského soudního řádu (nikoliv výkon rozhodnutí vyklizením) a povolit oprávněnému, aby se na náklady povinného postaral o obnovení stavu předpokládaného tímto rozhodnutím; přitom je třeba uvést způsob obnovení předešlého stavu podle toho, co je třeba vykonat k opětovnému ustanovení stavu docíleného předchozí exekucí.

Výkon rozhodnutí vyklizením předpokládá odstranění movitých věcí umístěných ve vyklizovaném nebo na vyklizovaném objektu, nezahrnuje však odstranění stavebních úprav (příček). Tomu odpovídá způsob výkonu rozhodnutí provedením prací a výkonů ve smyslu ustanovení § 350 občanského soudního řádu, podle něhož se

postupuje při výkonu rozhodnutí, jímž byla uložena povinnost provést pro oprávněného nějakou práci, kterou může vykonat i někdo jiný než povinný.

8. Střet exekučního a insolvenčního řízení

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 NSCR 180/2017 ze dne 29. 7. 2019

k ustanovení § 46 odst. 7 exekučního zákona

Byl-li majetek tvořící předmět zajištění (zástava) v souladu se zákonem zpeněžen v exekučním řízení a byl-li dosažený výtěžek takového zpeněžení postupem podle ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu předán do majetkové podstaty dlužníka, kde má být vydán zajištěnému (zástavnímu) věřiteli, jehož zástavní právo v exekučním řízení zaniklo podle ustanovení § 337h odst. 1 občanského soudního řádu, nenáleží insolvenčnímu správci dlužníka odměna za zpeněžení předmětu zajištění, kterou by si postupem podle ustanovení § 298 odst. 2 insolvenčního zákona mohl odečíst od výtěžku zpeněžení předmětu zajištění před jeho vydáním zajištěnému věřiteli.

Pokud je do majetkové podstaty vydáván exekuční výtěžek zpeněžení předmětu zajištění, je vyloučeno uvažovat o odečtení jakéhokoli dalšího nákladu spojeného se zpeněžením, jež se událo v exekuci. Z téže příčiny je vyloučeno uvažovat o odměně insolvenčního správce, jakkoli navázané (jak předjímá ustanovení § 298 insolvenčního zákona) na zpeněžení předmětu zajištění, k němuž nedošlo v rámci insolvenčního řízení. Není zcela vyloučeno uvažovat o případném zvýšení konečné odměny insolvenčního správce (ustanovení § 38 odst. 3 insolvenčního zákona) v souvislosti s mimořádnými aktivitami, které byl případně nucen vyvinout při správě exekučního výtěžku zpeněžení předmětu zajištění v době od jeho předání (vydání) do majetkové podstaty dlužníka do rozhodnutí o jeho vydání zajištěnému věřiteli².

Smysl vydání výtěžku zpeněžení zástavy v exekučním řízení přímo insolvenčnímu správci a nikoliv oprávněnému či jiným věřitelům, kteří se přihlásí do exekučního řízení, je ten, že uspokojovat lze pouze pohledávky těch (zajištěných) věřitelů, kteří se do insolvenčního řízení přihlásili, bez ohledu na to, zda byli účastníky původního exekučního řízení. Do majetkové podstaty dlužníka se tak dostává již tzv. čistý výtěžek zpeněžení předmětu

² Uvedené je nutno odlišit dle odůvodnění soudu od procesu zpeněžení zástavy v exekuci poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení vedeného na majetek zástavního dlužníka, leč stalo se tak v plném souladu s předběžným opatřením insolvenčního soudu (rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 ICdo 56/2013 ze dne 30. 11. 2015).

zajištění. Důvod k odečtení jakýchkoli dalších částek (včetně odměny insolvenčního správce) postupem podle ustanovení § 298 odst. 2 insolvenčního zákona tak zásadně není dán.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3202/2019 ze dne 13. 11. 2019

k ustanovení § 46 odst. 7 exekučního zákona

Ustanovení § 5 odst. 3 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, je třeba pro případ, že soudnímu exekutorovi vzniká povinnost vydat veškeré prodejem nemovitých věcí povinného získané plnění insolvenčnímu správci podle ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu, vyložit tak, že „vymoženým plněním“, ve smyslu ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu je veškeré plnění, které soudní exekutor po odečtení svých nákladů exekuce vydá insolvenčnímu správci. Právě tato částka totiž byla „vymožena“ ve prospěch insolvenční podstaty a je majetkovou hodnotou, kterou soudní exekutor ve prospěch této podstaty zajistil a s níž bude v insolvenčním řízení nakládáno.

Ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu totiž výslovně sděluje, že veškeré soudním exekutorem vymožené plnění

vydávané insolvenčnímu správci je „vymoženým plněním“, bez ohledu na to, zda jde o plnění, které bylo „vymoženo“ ve prospěch oprávněného, dalších oprávněných a přihlášených věřitelů. Podstatné je pouze to, že toto plnění je „vymoženo“ ve prospěch insolvenční podstaty. Tím dochází k realizaci celé exekutorem vymožené částky, takže náklady exekuce a odměna exekutora jsou skutečně stanoveny z celé této částky. Naopak v rámci exekuce už nedochází k uspokojení požadavků oprávněného, dalších oprávněných ani přihlášených věřitelů právě proto, že se exekutorem vymožené plnění jako celek (po odečtení nákladů exekuce) vydává insolvenčnímu správci.

Namítá-li povinný, že insolvenční správce z částky poskytnuté soudním exekutorem podle ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu si bude moci ponechat částku za zpeněžení majetkové podstaty, takže nikoliv celé soudním exekutorem vymožené plnění bude v insolvenčním řízení využito za účelem uspokojení pohledávek věřitelů povinného, nelze přehlédnout, že soudní exekutor realizací nemovité věci a splněním povinnosti předat vymožené plnění po odečtení svých nákladů ve prospěch insolvenční podstaty bez přičinění jiné osoby splnil svoji zákonnou povinnost podle ustanovení § 46 odst. 7 exekučního řádu a v jeho případě není důvodu k tomu, aby mu odměna z vymožené částky měla příslušet v nižší částce, než která vyplývá z vyhlášky č. 330/2001 Sb.

STALO SE ...

Šicí stroj

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík

člen redakční rady Komorních listů

Podle rozhodnutí krajského soudu jako soudu rekursního ze dne 9. března 1931, č. j. r. IV. 145/31 „šicí stroj při dnešní životní úrovni jest nepostradatelným zařízením podle § 251-1 ex. ř. a nepodléhá exekuci“. Soud tak rozhodl ve věci povinné, jejíž finanční situace nebyla, „jak také viděti i z četných exekucí, nikterak skvělá“. Dospěl k závěru, že šicí stroj „jest nepostradatelným v každé domácnosti, zejména chudší, která nemůže prádlo kupovati hotové, nebo je dáti opravovati mimo dům“. Pro povinnou pak neznamená šicí stroj „jen ulehčení domácích pracovních výkonů, ale vůbec umožnění jich, neboť zejména ženské šaty nelze bez stroje šít tak, aby mohly být noseny v Praze“.

Zločin veřejného násilí

Podle zprávy v Národních listech ze dne 4. října 1895 se před čtyřčlenným senátem ocitla Barbora Petrová z Nuslí. Proti ní byla v červenci téhož roku provedena „exekuce pro nezaplacenou činži 16 zl.“ Petrová bránila soudnímu vykonavateli, který za přítomnosti advokátního písaře „chtěl věci již zabavené za účelem dalšího stupně exekuce z bytu exekutky odnést“. Vykonavatel proto došel pro strážníka, avšak ani to nepomohlo. „Jakmile se však dotkl prvního předmětu, totiž stříbrných hodinek, přiskočila Petrová, chopila se jeho ruky a hleděla mu hodinky násilím vytrhnout. Vykonavatel se jí vymkl a tu začala exekutka jednu věc po druhé rozbíjeti, křičela a spílala úředním osobám, mlátila věcmi kolem sebe, takže nezbývalo vykonavateli, strážníku i písaři nic jiného, než se spasiti útekem.“ Soudní lékaři vydali dobrozdání, že těhotná „obviněná následkem svého stavu může přijíti občas do vyššího stupně podráždění, nikoliv však do úplného pomatení smyslů neb dokonce nepřičetnosti“. Soud pak uznal Barboru Petrovou vinnou zločinem veřejného násilí a uložil jí trest prostého žaláře v trvání jednoho měsíce, ta trest přijala.

Z Humoristických listů

Čtyři dny před nástupem Adolfa Hitlera k moci přinesly Humoristické listy obrázek s popiskou Soudní exekuce u šťastného občana, který dostal k narozeninám obléhací dělo. K obrázku, na němž jsou vyobrazeni před střelou z děla vypálenou z okna domku povinného prchající vykonavatelé, je připojeno motto: „*V Německu jsou v módě, co příležitostné dárky, masky proti jedovatým plynům aj. »válečné pomůcky«*“. Obrázek je možno shlédnout i na: <http://www.digitalniknihovna.cz/cbvk/view/uuid:e712a099-435d-11dd=-505b00145-5790eea?page-uuid:69541e7e-435e-11dd-b505-00145e5790ea&fulltext=exekuce>

Příruční kniha pro soudce a soudní vykonavatele

Jako nová kniha byla v časopise Květy ze dne 22. srpna 1850 inzerována *Příruční kniha k vedení práva čili exekuce, ku pomoci soudcům a soudním vykonavatelům při c. k. soudech v Čechách, na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku*. Autorem byl Josef Vintíř (1806–1869), v době vydání spisu referent u kriminálního soudu v Praze. Knihu vydal pražský vydavatel Jaroslav Pospíšil. Josef Vintíř byl též autorem německy psané příručky *Die Civil-Exekution in praktischen Fällen: für Bezirks-Richter, Notare und Gerichtsvollzieher: mit Formularen nach der österreichischen Gerichtspraxis* (Civilní exekuce v praktických případech: pro okresní soudce, notáře a soudní vykonavatele: s formuláři podle rakouské soudní praxe). Tento spis vyšel rovněž v Praze, nakladatelem byl K. Vetterl.

STANOVISKA

rubriku připravila
**Právní a legislativní komise
Exekutorské komory ČR**

Stanovisko Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR ze dne 17. 4. 2020 k problematice postupu soudního exekutora při postižení účasti povinného v obchodní společnosti

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR (dále též „Komise“ nebo „PaL komise“) byla soudním exekutorem JUDr. Miloslavem Zwiefelhoferem, Exekutorský úřad Praha 3, požádána o zaujetí stanoviska k postupu soudního exekutora při postižení účasti povinného v obchodní společnosti, zejména s konkrétním dotazem na postup v případě postižení podílu ve společnosti s ručením omezeným a možnosti konání dražby reálně nepřevoditelného obchodního podílu. K nastíněné problematice se Komise vyslovuje následovně.

I. Postižení obchodního podílu v exekuci

I. a) Postižení podílu ve společnosti s ručením omezeným, postižení účasti v družstvu a postižení účasti komanditisty v komanditní společnosti je upraveno v ustanovení § 320aa a § 320ab zákona č. 99/1963 Sb. v platném znění (dále jen o. s. ř.).

V případě tzv. neomezeně převoditelného podílu je postup soudního exekutora stanoven tak, že po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se tento podíl prodá v dražbě. Soudní exekutor zde určuje rozhodnou cenu podílu, a to obligatorně prostřednictvím příbraného znalce a dále postupuje standardním způsobem vydáním dražební vyhlášky a stanovením termínu dražby včetně všech zákonných náležitostí. U tohoto typu obchodního podílu se nevyskytují interpretační obtíže a ani tazatel neshledává aplikační těžkosti v praktickém postupu soudního exekutora.

I. b) Druhou skupinou obchodních podílů je typ tzv. omezeně převoditelných podílů a nepřevoditelných podílů.

Charakter obchodního podílu je určen společenskou smlouvou (stanovami, zakladatelskou listinou apod.) dotčené společnosti, přičemž Komise je přesvědčena o tom, že soudní exekutor je povinen vyhodnotit tuto otázku jako tzv. prejudiciální, neboť bez zodpovězení této otázky nemůže dále efektivně zákonným způsobem postupovat v nařízené exekuci.

Režim nepřevoditelných podílů se uplatňuje u takových obchodních podílů, u kterých je „nepřevoditelnost“ buď přímo stanovena společenskou smlouvou, nebo u kterých jsou stanoveny takové podmínky, které reálně není možné splnit.

Na tuto otázku mohou sice panovat dva protichůdné názory, a to ryze formalistický, založený na teoretické úvaze, že všechny podmínky či požadavky (stanovené společenskou smlouvou) lze splnit, a druhý, založený na logickém výkladu dotčené společenské smlouvy a výkladu zákona.

Komise je přesvědčena o správnosti druhého z obou výkladů, když má nepochybně za to, že soudní exekutor je povinen dbát ústavně zaručených práv (ochrana vlastnického práva, nedotknutelnost) těch společníků, jejichž účast, tj. obchodní podíly nejsou (a nemají být) vedenou exekucí dotčeny.

Jinými slovy, jsou-li s vlastnictvím podílů v dotčené společnosti spojena práva společníků vyjadřovat se k potenciálnímu převodu podílu jiného společníka, je posouzení charakteru postiženého podílu závislé na zodpovězení této otázky, tj. například projevu vůle (souhlasu či nesouhlasu společníka nedotčeného exekucí).

I. c) Komise má za to, že neexistuje univerzální šablona, podle které by bylo možné rozlišovat typologii postižených obchodních podílů na omezeně převoditelné (za splnění podmínek) a nepřevoditelné. Pokud by takováto šablona byla připuštěna, znamenalo by to, že soudní exekutor automaticky zvolí určitý postup (například dražbu), a to bez zřetele k autentickému výkladu společenské smlouvy, bez zřetele k reálné situaci, bez zřetele ke konkrétním okolnostem v řízení a bez vyřešení prejudiciální otázky, zda podmínky společenské smlouvy může vůbec někdo splnit.

Takovýto postup by byl nejen naprosto odtržený od reality (viz šetření práv účastníků a zásada hospodárnosti řízení), ale byl by v logickém i věcném rozporu s ustanovením § 320ab odst. 5 o. s. ř., podle kterého může být dražba prováděna u omezeně převoditelných podílů pouze v případě, že zde existuje osoba, která „před dražbou prokáže, že splňuje požadavky stanovené zákonem, společenskou smlouvou nebo stanovami pro nabytí podílu“.

Toto citované ustanovení tedy výslovně stanoví, že předmětem dražby může být pouze takový obchodní podíl, u kterého jsou splněny požadavky převoditelnosti dle společenské smlouvy.

Soudní exekutor, který je pravomocně pověřen exekucí, je tak povinen tuto otázku posoudit, a to slovy zákona ještě „před dražbou“.

II. Režim nepřevoditelného podílu

II. a) Pokud tedy společenská smlouva dotčené společnosti stanovuje určité podmínky, soudní exekutor je povinen je posoudit, a to ať je již charakter těchto podmínek objektivní či subjektivní, případně závislý na právních skutečnostech, se kterými zákon spojuje určité důsledky (smrt, plynutí času, výmaz potencionálního kupce z rejstříku atd.).

V praxi výkonu rozhodnutí (exekucí) nebude činit zásadnější potíže situace, kdy společenská smlouva bude upravovat (podmiňovat) „převoditelnost“ podílu tak, že převod bude závislý na výslovném souhlasu valné hromady či kteréhokoli společníka. Pokud takový souhlas bude dán, „omezenost“ převoditelnosti podílu byla odstraněna a podíl se prodá v dražbě.

Na tomto místě je nutné zmínit, že tímto postupem není dotčeno ustanovení § 320aa odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť tímto ustanovením se zakazuje valné hromadě společnosti udělit souhlas (s převodem) povinnému. Smyslem tohoto ustanovení je pouze posílit postup soudu (soudního exekutora) proti povinnému, který by se i přes speciální inhibitorium pokoušel se svým majetkem nakládat v rozporu s tímto zákazem. Toto ustanovení tedy v žádném případě nedopadá na výkon práv ostatních společníků vyjádřit se k převoditelnosti podílu povinného a v případě jakéhokoli projevu vůle společníků se nikterak nedotýká pravomoci a postupu exekutora v konkrétním řízení.

II. b) Jak shora uvedeno, ostatní společníci (nedotčení postižením podílu povinného) zásadně nemají být dotčeni na svých právech spojených s majetkovou účastí ve společnosti. Pokud tedy mohli projevit svoji vůli tak, že souhlas s převodem podílu povinného (tj. prakticky s dražbou) udělili, mohli učinit i negativní rozhodnutí, tedy projevit svůj nesouhlas. Není podstatné, jakou formou tak učinili a jestli se tento projev vůle jmenuje nesouhlas s převodem nebo nesouhlas s dražbou, podstatné je, zda tento projev vůle odpovídá příslušnému ustanovení společenské smlouvy, tj. zdali tento projev vůle společníka je v relaci na výkon jeho práva dle společenské smlouvy.

Jedná se v praxi zejména o text Společenské smlouvy, který výslovně omezuje převod podílu kteréhokoli společníka na udělení souhlasu všech ostatních společníků. Společnosti se tak chránily před „vstupem“ cizích subjektů v případě, že by některý ze společníků zamýšlel převést svůj podíl „za zády“ ostatních společníků.

Pokud tedy soudní exekutor disponuje projevem vůle společníka, obsahově interpretovaným jako „nesouhlas s převodem“ nebo „nesouhlas s dražbou“, není odstraněna omezující podmínka (náležitost dle společenské smlouvy) převoditelnosti a na další postup vedené exekuce se uplatní režim nepřevoditelného podílu.

Z důvodu právní jistoty účastníků řízení Komise výslovně uvádí, že tento projev vůle společníka musí soudní exekutor v případě nutnosti doložit v listinné podobě (písemný právní úkon).

Je možné shrnout, že obsahuje-li společenská smlouva právo společníků „zablokovat“ vstup cizí osoby do společnosti (tj. zakládá-li právo nesouhlasit s převodem podílu jiného společníka) a pokud soudní exekutor disponuje tímto nesouhlasem, z důvodu nepřevoditelnosti takového podílu není možné postižený podíl prodat v dražbě.

II. c) Třetí skupinou jsou případy, kdy text společenské smlouvy stanovil takové podmínky, které e v určitých případech naplnit lze a v některých případech naplnit nelze.

Komise se přiklání k názoru, že soudní exekutor je povinen s nejvyšší mírou opatrnosti zvážit, zda v konkrétních okolnostech daného případu je možné reálně naplnit stanovené podmínky a při úvaze vycházet (při absenci předmětné judikatury) ze zákonných principů exekuční činnosti, smyslu a účelu řízení a chránit práva jak účastníků řízení, tak práva ostatních společníků, kteří nemají být na svých právech dotčeni. Stejně tak je nutné zvážit, jaký dopad bude mít rozhodnutí o dalším postupu (dražba nebo postižení pohledávky z práva na vypořádání) na účastníky řízení.

V praxi se nejčastěji může jednat o případy, kdy společenská smlouva omezila převod podílu například na souhlas osoby, která v mezidobí zemřela, nebo na osobu, která musí dovést například věk 30 let a v době exekuce je této osobě například 5 let. Jde tedy formálně vzato o text společenské smlouvy, který definoval podíl jako omezeně převoditelný, avšak v době faktického postupu soudního výkonu rozhodnutí byl reálně nepřevoditelný (nelze obdržet souhlas zemřelého a nelze přerušit exekuci na 25 let, až by mohla společenskou smlouvou učená osoba podíl obdržet). I na těchto případech lze dobře dokumentovat, že formalistický názor na výklad charakteru postiženého podílu, je zcela nesprávný. Byť podíl byl

(nebo by za určitých podmínek někdy byl) omezeně převoditelný, v době probíhající exekuce byl reálně nepřevoditelný. I zde tedy Komise zastává názor, že nelze podíl dražit, neboť před dražbou je naprosto jasné, že zde neexistuje reálně jakákoliv osoba, která by splňovala podmínky pro nabytí podílu (§ 320aa odst. 5 o. s. ř.).

III. Účelnost a hospodárnost postupu exekutora

III. a) Jak bylo pojednáno výše (ad I. b), pokud by se zastávala prvá ze dvou možných teorií, tj. ryze formalistická (tj. že dražbu lze provádět v jakýchkoliv případech, bez zřetele na reálné okolnosti a práva ostatních společníků), narážela by tato teorie na zákonný princip ustanovení § 46 odst. 1 exekučního řádu, podle kterého v exekuci postupuje rychle a účelně; při tom dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem.

Pokud je pro soudního exekutora stanovena právní povinnost postupovat účelně, hospodárně a co nejvíce šetřit práva účastníků, pak exekutor je povinen pečlivě přezkoumat podmínky, za kterých by mohlo dojít k dražbě, tj. je-li zde reálně taková osoba, která splňuje podmínky pro nabytí podílu.

Pokud by se exekutor splněním podmínek pro převod podílu předem nezabýval a nařídil by dražbu jaksi „automaticky“, vznikly by tím náklady exekuce, které by následně byly hrazeny z vymožené částky (náklady na znalecký posudek na určení ceny podílu a náklady dražby jako takové), tj. k tíži povinného.

III. b) Pokud by nařízená dražba nemohla být za žádných okolností úspěšná, náklady exekuce, o nichž by předem bylo známo, že nepovedou k vymožení dlužné částky, by pak jen stěží mohly být považovány za účelně vynaložené, a povinný by se pak logicky úhradě takových nákladů mohl bránit.

Takový postup exekutora (konání minimálně dvou dražeb, o nichž by bylo předem jasné, že nemohou být za žádných okolností úspěšné) by rozhodně nebyl v zájmu povinného ani oprávněného a zjevně by odporoval i ustanovení § 46 odst. 1 ex. řádu, dle kterého exekutor postupuje v exekuci rychle a účelně; při tom dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem.

IV. Závěr

Jak bylo pojednáno výše, u podílu postižného v exekuci je nutné zodpovědět prejudiciální otázku, o jaký typ podílu se jedná a dle zodpovězení této otázky dále postupovat. Z platné právní úpravy vyplývá, že neomezeně převoditelný podíl se prodá v dražbě (§ 320ab odst. 1 o. s. ř.). Příklep je však možné udělit pouze sobě, která splňuje podmínky pro nabytí podílu (§ 320ab odst. 5 o. s. ř.) a v případě, že taková osoba neexistuje, uplatní se zde režim tzv. nepřevoditelného podílu a podíl se stává uvolněným dle § 212 zákona č. 90/2012 (ZOK), za použití § 206 odst. 1 ZOK.

Pokud kterýkoli společník (rozdílný od povinného) projevil svůj nesouhlas s převodem (s dražbou), je jeho právní jednání v souladu s čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a soudní exekutor je povinen k tomuto právnímu jednání přihlížet a chránit jeho práva (dle § 46 odst. 1 ex. řádu). Za tohoto stavu je tedy možné shrnout, že soudní exekutor v případě nesouhlasu jiného společníka s převodem (dražbou), pokud je převod dle společenské smlouvy na tomto souhlasu závislý, není oprávněn provést dražbu podílu povinného, proti vůli jiného společníka.

Z JEDNÁNÍ PREZÍDIA EK ČR

připravil:
Mgr. Petr Prokop Ustohal
tajemník Exekutorské komory ČR

14. prezídium Exekutorské komory České republiky se konalo dne 10. prosince 2019 v Praze. Prezídium projednalo probíhající legislativní dění (novelizace občanského soudního řádu a exekučního řádu), a to v návaznosti na projednání návrhu novely na Podvýboru pro exekuce, insolvence a oddlužení dne 10. 12. 2019. Prezídium dále na svém jednání upřesnilo zadání studie udržitelnosti exekutorského tarifu, věnovalo se organizaci výběrových řízení na obsazení uvolněných exekutorských úřadů. V oblasti výběrových řízení lze bohužel i nadále sledovat malý zájem o výkon exekutorské profese. Další oblastí zájmu prezídia se na 14. zasedání stala edukace veřejnosti a soudních exekutorů, v podobě projednání návrhu vzdělávací PR kampaně pro rok 2020 a plánování dalšího vzdělávání soudních exekutorů.

15. prezídium Exekutorské komory České republiky proběhlo dne 9. března 2020 v Praze. I v tomto případě byla hlavním bodem programu probíhající diskuze nad plánovanými změnami občanského soudního řádu a exekučního řádu. Prezídium na zasedání prodloužilo účinnost smlouvy o spolupráci se stávající PR agenturou, vyhlásilo opětovně výběrová řízení na neobsazené exekutorské úřady a jmenovalo Zkušební komisi pro funkční období 2020–2023.

Podrobnosti z jednání prezídia (včetně plného znění přijatých usnesení) jsou všem soudním exekutorům k dispozici na www.ekcr.cz, v části „Pro exekutory“. Výběr usnesení z posledních zasedání naleznete rovněž zde (text usnesení je redakčně krácen, případně upraven):

18. 10. 2019 – PR/66/2019

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Karlovy Vary, po soudním exekutorovi Mgr. Lukáši Křivánkovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 31. 12. 2019.

22. 10. 2019 – PR/69/2019

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o ve smyslu § 14 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, že účastníkem, který ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Kladno, po JUDr. Janě Škofové, které zanikne výkon tohoto úřadu ke dni 31. 12. 2019, uspěl tak, že splňuje předpoklady pro jmenování soudním exekutorem a dosáhl nejvyššího počtu bodů dle § 12 citovaného stavovského předpisu, je uchazeč Mgr. Andrea Říhová (celkový počet bodů: 69).

18. 11. 2019 – PR/78/2019

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Šumperk, po soudním exekutorovi JUDr. Jiřím Petruňovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 30. 4. 2020.

10. 12. 2019 – 1/19/P14

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Ostrava, po soudním exekutorovi JUDr. Milanu Vlhovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 28. 2. 2017.

10. 12. 2019 – 3/19/P14

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Ostrava, po soudním exekutorovi Mgr. Ivo Nedbálkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 20. 10. 2015.

10. 12. 2019 – 5/19/P14

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Sokolov, po soudní exekutorce Mgr. Zdeňce Klímové, které zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 29. 2. 2020.

10. 12. 2019 – 7/19/P14

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o ve smyslu § 14 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, že účastníkem, který ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Ústí nad Orlicí, po soudní exekutorce JUDr. Taťáně Mackové, které zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 31. 12. 2018, uspěl tak, že splňuje předpoklady pro jmenování soudním exekutorem a dosáhl nejvyššího počtu bodů dle § 12 citovaného stavovského předpisu je: uchazeč Mgr. Michal Prokeš (celkový počet bodů: 89).

10. 12. 2019 – 14/19/P14

Prezídium EK ČR

p ř e r u š u j e výběrové řízení na Centrální úřední desku do doby ukončení předběžné analýzy Centrálního úložiště IT komisí. IT Komisi **u k l á d á** po ukončení předběžné analýzy vypracovat novou zadávací dokumentaci.

10. 12. 2019 – 15/19/P14

Prezídium EK ČR

s c h v a l u j e zapojení Komory a jejího projektu Portál dražeb do projektu EU „Soudní dražby“.

22. 1. 2020 – PR/06/2020

Prezídium EK ČR

s c h v a l u j e spolupráci se společností Economia a. s. při panelové debatě „Česko v době dluhů“.

9. 3. 2020 – 01/20/P15

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Karlovy Vary, po soudním exekutorovi Mgr. Lukáši Křivánkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 31. 12. 2019.

9. 3. 2020 – 03/20/P15

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Ostrava, po soudním exekutorovi Mgr. Ivo Nedbálkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 20. 10. 2015.

9. 3. 2020 – 05/20/P15

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o o vyhlášení opakovaného výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Sokolov, po soudní exekutorce Mgr. Zdeňce Klímové, které zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 29. 2. 2020.

9. 3. 2020 – 07/20/P15

Prezídium EK ČR

r o z h o d l o ve smyslu § 14 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, že účastníkem, který ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Šumperk, po soudním exekutorovi JUDr. Jiřím Petruňovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 30. 4. 2020, uspěl tak, že splňuje předpoklady pro jmenování soudním exekutorem a dosáhl nejvyššího počtu bodů dle §12 citovaného stavovského předpisu je uchazečka: JUDr. Pavla Nevěřilová.

9. 3. 2020 – 09/20/P15

Prezídium EK ČR

s c h v a l u j e prodloužení Smlouvy o poskytování služeb v oblasti PR, uzavřené se společností Media:list s. r. o., o 1 rok.

9. 3. 2020 – 11/20/P15

Prezídium EK ČR

j m e n u j e v souladu s ustanovením § 111, odstavec 6, písmeno f), zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, v platném znění, členy Zkušební komise, a to:
Brychta Bohumil, Mgr.
Hanák Ondřej, JUDr., Ph.D.
Jícha Lukáš, JUDr.
Kozlová Lenka, Mgr. et Mgr.
Král Jiří, Mgr.
Plášil Vladimír, JUDr.
Polanský Petr, Mgr.
Pospíchal Tomáš, JUDr.
Prošek Jiří, Mgr. Ing.
Urban Karel, JUDr.

12. 3. 2020 – PR/17/2020

Prezídium EK ČR

s c h v a l u j e doporučení exekutorským úřadům v souvislosti s šířením koronaviru.

19. 3. 2020 – PR/23/2020

Prezídium EK ČR

o d k l á d á termín exekutorských zkoušek jaro 2020 (od 25. 5. 2020 do 26. 6. 2020), s ohledem na nepříznivý vývoj epidemiologické situace v České

republiky a vládou vyhlášený nouzový (karanténní) stav v souvislosti s virem COVID-19. Nový termín konání exekutorských zkoušek bude stanoven po ukončení opatření státu v souvislosti s virem COVID-19. Přihlášení exekutorští koncipienti budou automaticky zařazeni na nejbližší nově stanovený termín konání exekutorských zkoušek, o čemž budou včas a řádně vyrozuměni.

19. 3. 2020 – PR/24/2020

Prezídium EK ČR

s ch v a l u j e posun termínu slyšení opakovaného výběrového řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Ostrava, po JUDr. Milanu Vlhovi, kterému skončil výkon úřadu ke dni 28. 2. 2017, a to na nový termín 26. 5. 2020.

23. 3. 2020 – PR/26/2020

Prezídium EK ČR

o d k l á d á termín kvalifikačních zkoušek vykonavatele soudního exekutora jaro 2020 (27.3.2020), s ohledem na nepříznivý vývoj epidemiologické situace v České republice a vládou vyhlášený nouzový (karanténní) stav v souvislosti s virem COVID-19. Nový termín konání kvalifikačních zkoušek vykonavatele soudního exekutora bude stanoven po ukončení opatření státu v souvislosti s virem COVID-19. Přihlášení uchazeči budou automaticky zařazeni na nejbližší nově stanovený termín konání kvalifikačních zkoušek vykonavatele soudního exekutora, o čemž budou včas a řádně vyrozuměni.

31. 3. 2020 – PR/32/2020

Prezídium EK ČR

s ch v a l u j e další doporučení exekutorským úřadům v souvislosti s šířením koronaviru.

|

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČR PODPOŘILA SBÍRKU DOMOVY SENIORŮ VOLAJÍ SOS ČÁSTKOU 500 000 KČ

PRAHA (23. dubna 2020) – Prezident Exekutorské komory ČR Vladimír Plášil ve středu předal Darině Danielové, ředitelce Nadačního fondu pomoci Karla Janečka, symbolický šek na 500 000 Kč. Tato částka byla vybrána během dvou týdnů mezi samotnými exekutory v rámci neveřejné iniciativy uspořádané Exekutorskou komorou ČR. Předání šeku byl přítomen i Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb, která mapuje aktuální situaci. „Chceme, aby peníze z mimořádně úspěšné iniciativy Exekutorské komory České republiky pomohly co nejefektivněji. Proto jsme zvolili Asociaci poskytovatelů so-

ciálních služeb, která má perfektně zmapovaný terén a nejlépe ví, jaké prostředky je třeba pro seniorské domovy zakoupit, a kde je situace nejnaléhavější,“ vysvětluje Darina Danielová.

Kam peníze, které byly členy Exekutorské komory České republiky vybrány během deseti dnů, zamíří, bylo rozhodnuto de facto ihned po zformulování myšlenky je vybrat. Domovy seniorů byly totiž na začátku koronakrizy opomíjenými subjekty, což se velice rychle negativně projevilo.

„Jsem rád za každé setkání jako bylo to dnešní, kdy jsem měl možnost osobně poznat zástupce dalších organizací, které pomáhají v tak ušlechtilé věci. I po pěti týdnech nouzového stavu však zjišťujeme, jak je velmi složité zajistit potřebné vybavení,“ reagoval bezprostředně po schůzce Vladimír Plášil.

Sbírka Domovy seniorů volají SOS slouží k nákupu zdravotních a ochranných pomůcek do domovů pro seniory. Jejich distribuci na konkrétní místa zajišťuje Nadační fond pomoci ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb. Tím je zajištěna nejen efektivnost, ale zejména rychlost alokace pořízených pomůcek.

PROFESNÍ PROFIL NOVÉHO EXEKUTORA

Komorní listy představují nově jmenované soudní exekutory.

Mgr. Andrea Říhová, LL.M.

soudní exekutor
Exekutorský úřad Kladno

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte, kdy jste se narodila atp.

Narodila jsem se 12. 2. 1986 v Praze. Pocházím z Prahy 6 z Nebušic, kde stále se svou rodinou žiji.

Jaká studia jste absolvovala a jakou odbornou praxi za sebou máte? Uvést lze i jazykovou vybavenost, publikační činnost atd.

V roce 2010 jsem zakončila studium Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni. Následně jsem začala pracovat jako vyšší soudní úřednice u Okresního soudu Praha-východ. Krátce na to jsem uspěla ve výběrovém řízení a v dubnu 2011 jsem byla jmenována do funkce asistentky soudce Okresního soudu Praha-východ. Mimo vlastní rozhodovací činnosti jsem se podílela i na přípravě rozsudků. V této funkci jsem setrvala až do roku 2019. V roce 2019 jsem vykonala odbornou advokátní zkoušku.

S jakým záměrem či posláním byste ráda vykonávala exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti budete soustředit?

Domnívám se, že exekuce jsou velmi potřebnou oblastí práva (i spravedlnosti). Při výkonu exekuční činnosti se budu držet zásad, na kterých je náš právní řád vybudován. I přes to, že exekuční řízení je zahájeno proto, že jedna strana dobrovolně nesplnila svou povinnost, jedná se stále o řízení, ve kterém mají účastníci práva i povinnosti. Úřad chci vést takovým způsobem, aby k účastníkům bylo vždy přistupováno v souladu s jejich právy, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k dodržování a plnění závazků, potažmo zákonů.

Zastávám názor, že při exekučních činnostech je velmi důležitá komunikace s povinným. Pokud povinný, který má snahu dostát svým závazkům a který nedisponuje prostředky k okamžité úhradě exekuce, dostane možnost se „rozplatit“, přispívá to k vyšší efektivitě prováděné exekuce, neboť povinný splní svůj dluh s vědomím a poučením, že dlužné závazky je skutečně třeba splatit, a není tak vystaven hrozbě možných existenčních problémů, které často způsobují nakupení dluhů a další nemožnost jejich splnění. Za důležitou považuji při provádění exekuce též aktivní komunikaci, a to jak s povinným, tak s oprávněným, která přispívá k možnosti dozvědět se včas potřebné a mnohdy zásadní informace. Úřad chci vést v duchu jeho otevřenosti

účastníkům exekučního řízení, efektivitu provádění exekucí i vážnosti a odpovědnosti instituce jako takové. Chci aktivně přispívat k upevňování a rozvíjení zásad, na kterých je exekuční řízení založeno a též k dobré pověsti exekutorského stavu a povolání.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

Se vznikem nového úřadu jsou spojeny mnohé povinnosti. Nejprve pro úřad musíte vybrat vhodné prostory, ve kterých bude sídlo úřadu. Musíte mít jednak dostatek kanceláří a dalšího zázemí pro zaměstnance, jednak dostatek místa pro archivaci spisů a pro uložení živé spisovny. Následně úřad musíte vybavit a zajistit jeho personální obsazení. Dále je třeba vybrat, jakou spisovou službu pro elektronické vedení spisové agendy budete využívat. Musíte obstarat elektronické podpisy, kvalifikované certifikáty, časová razítka, Czech Point, součinnosti na vybrané instituce, oprávnění a nastavit služby, díky kterým můžete komunikovat s vnějším světem, a musíte založit úschovný účet. Exekutorská komora se vznikem nového úřadu velmi významně pomáhá, proto bych všem zainteresovaným touto cestou ráda velmi poděkovala!

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je vaše vize ohledně ideálního fungování?

Úřad bych ráda otevřela v únoru tohoto roku. Sídlí na adrese: 28. října 1228, Kladno-Švermov.

Tím, že většina zaměstnanců zůstane na svých současných pracovních pozicích, budou zaměstnanci připraveni k výkonu pracovní činnosti na převzatých spisech v relativně krátké době a krátce po otevření úřadu přejdeme do plného provozu. Zejména s ohledem na posílení elektronizace úřadu došlo k mírnému ztenčení administrativního úseku úřadu.

Úřad plánuji uzpůsobit moderním trendům vymáhání, zejména z hlediska efektivitu provádění exekucí, flexibility a rychlosti vyplacení peněžních prostředků oprávněným a dále z hlediska zvýšení potenciálu elektronizace úřadu. V úřadu bude i nadále používán k vedení elektronické spisové agendy systém pro soudní exekutory zn. AURA, který byl vybrán s ohledem na kontinuitnost systému, vedení spisové agendy a možnosti jeho kompatibility. V úřadu zavedu vícestupňovou kontrolu s oprávněním vedoucí exekuční kanceláře. Jelikož spolu úseky spisové agendy vzájemně souvisejí, ráda bych navázala na fungující systém kolejality, který povede k tomu, že všichni budeme směřovat ke společnému cíli a budeme „jeden tým“. Důležitým aspektem ideálního fungování úřadu je i finanční ohodnocení zaměstnanců, které plánuji nastavit tak, aby odpovídalo jejich odpovědné a kvalifikované pracovní náplni v závislosti na ekonomickém prospěchu úřadu a jejich aktivním zapojením se do chodu úřadu.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

V posledních několika letech velmi vnímám negativní kampaň některých médií proti našemu stavu. Považuji to za velký problém, zejména z toho důvodu, že jsme v podstatě jediným orgánem, který může efektivně realizovat

rozhodnutí, která nejsou splněna dobrovolně, a to jak pro veřejnoprávní osoby, tak pro soukromoprávní osoby. Osobně se budu snažit vykonávat svoji funkci zodpovědně, umírněně, nezávisle a spravedlivě, v souladu s právními předpisy, protože věřím, že právě svým osobním chováním mohu přispět ke zlepšení povědomí širší veřejnosti o exekutorském stavu. Tyto hodnoty budeme uplatňovat i v rámci exekutorského úřadu.

Je něco, co byste ráda udělala pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak, co byste ráda nabídla ve prospěch profesního celku?

Pro mne osobně je velmi důležité provádět exekuční, případně další činnosti v mezích zákona a v souladu s právy účastníků. Považuji za důležité mít stále na paměti, proč byla funkce soudního exekutora v Českém právním řádu zřízena. Tím, že se ocitáme v době, kdy jsou zákony dynamicky novelizovány a kdy je ustálená judikatura prolamována a měněna, je vzájemná spolupráce soudních exekutorů obzvláště důležitá. Osobně jsem připravena s kolegy diskutovat a řešit nastolené problémy či postupy. Doufám, že Exekutorská komora ČR bude i nadále pokračovat ve své aktivní snaze zlepšit exekutorům podmínky při výkonu jejich činnosti – zejména podporou exekutorů, poskytováním informací, vzdělávacími i osvětovými akcemi a komunikací s exekutory.

JUDr. Pavla Nevěřilová

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Šumperk

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte, kdy jste se narodila atp.

Narodila jsem se v roce 1977 v Zábřehu, kde žiji dodnes.

Jaká studia jste absolvovala a jakou odbornou praxi za sebou máte?

Absolvovala jsem Právnickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci. Moje první pracovní zkušenost byla ve zdravotní pojišťovně. V roce 2012 jsem nastoupila u soudního exekutora JUDr. Petruně na Exekutorský úřad Šumperk jako exekutorský koncipient, následně kandidát.

S jakým záměrem či posláním byste ráda vykonávala exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti budete soustředit?

Mým záměrem je vytvořit efektivně fungující exekutorský úřad, schopný vyhovět nárokům oprávněných při současném respektování práv povinných. Velký důraz kladu zejména na komunikaci s účastníky exekučního řízení a dostupnost úřadu jak pro osobní, tak i telefonický kontakt ze strany účastníků.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

Povinností úřadu je celá řada a jejich splnění je ještě ztíženo v současné době „koronavirové“. Naštěstí na to, aby na nic zásadního nebylo zapomenuto, dohlíží aparát Exekutorské komory. Tímto bych chtěla pracovníkům komory za jejich pomoc poděkovat.

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je vaše vize ohledně ideálního fungování?

Úřad přebírám k datu 1. 5. 2020, k jeho faktickému otevření dojde v pondělí 4. 5. 2020. Otevření navazuje na ukončení činnosti mého předchůdce JUDr. Petruně. Jelikož přebírám fungující úřad, kde už jsem po léta působila, moje představa je plynulý přechod úřadu, a to s využitím stávajících zaměstnanců.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

Současné postavení soudního exekutora je velmi obtížné. Za dobu mého působení na exekutorském úřadu došlo k několika legislativním změnám, směřujícím zejména k posílení postavení povinných a dlužníků vůbec. Některé návrhy jako by zapomínaly na to, že cílem exekuce je vymožení pohledávky oprávněného, kterou povinný předtím neuhradil dobrovolně. Důležité je proto i v jednotlivých exekučních řízeních hledat rovnováhu mezi potřebami oprávněných a povinných.

ABSTRACTS

Ing. Jan Kotala, Ing. Jan Tecl

Selected aspects of VAT in relation to execution

The purpose of this article is not to clarify every single critical aspect of VAT in relation to execution proceedings. Its goal is rather to point out some selected topics and to discuss their solution in regard to the development of tax legislation. There are going to be some VAT related questions analyzed in this article – when to pay tax, how much and to who to issue a document.

Mgr. Jan Kučera

Aspects of the application of the Act no. 291/2017 Coll. on execution proceedings commenced before this Act became effective

Act no. 291/2017 Coll. brought several problematic provisions into the legislation regarding executorial sale of immovable property. A proper interpretation and application of these provisions can be discussed even now, almost two years after the act became effective. The author in this thesis briefly analyzes basic and general principles of transitional provisions. A primary objective of this text is an attempt to outline the application issues of the Act 291/2017 Coll. on execution proceedings commenced before this act came to effect. The attention is given to the status of a mortgagee and his legitimate expectations of possible settlement of his claim. In the end the author describes his theoretical considerations about an “absurd” application of transitional provisions that would have an impact on execution costs.

CONTENTS

	7	Reflections on Legislative Developments in Executions in 2020 JUDr. Vladimír Plášil, LL.M., President of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic
ARTICLES	10	Selected aspects of VAT in relation to execution Ing. Jan Kotala, Ing. Jan Tecl
	15	Aspects of the application of the Act no. 291/2017 Coll. on execution proceedings commenced before this Act became effective Mgr. Jan Kučera
JURISPRUDENCE	20	From the Constitutional Court decisions Section prepared by Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	25	Court rulings on executions Section prepared by Mgr. David Hozman
FROM HISTORY	34	It happened... JUDr. et. PhDr. Stanislav Balík

NEWS FROM CHAMBER	36	Chamber's standpoints
	40	From the presidium meetings of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic Mgr. Petr Prokop Ustohal
	44	The National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic supports czk 500 000 collection Homes of seniors call SOS
	45	Professional profiles of the new Judicial Officers

Komorní listy

Čtyřicáté první číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha: Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

Serifa®

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 25. 5. 2020

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.

Wolters Kluwer

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná
(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

